

Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության Նախնական գնահատման հայտ

ք. Երևան, Կենտրոն վարչական շրջան, Դ. Դեմիրճյան փողոց հ.
2, հ. 2/6, հ. 2/5, հ. 4, հ. 4/1 հասցեներում նախատեսվող
բազմաֆունկցիոնալ շենքի

Պատվիրատու՝

Միբզոյան Արմեն

<<Էկո Գրուպ ԱՄ>> ՍՊԸ տնօրեն

Փհմասյան

Երևան 2022

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

1.1 Ձեռնարկողի մասին տեղեկություն.....3

1.2 Հապավումներ.....3

1.3 Նախատեսվող գործունեության նպատակը եվ հիմնավորումը 4

1.4 Նախատեսվող գործունեության բնութագիրը 7

1.4.1 Նախատեսվող գործունեության նկարագիր.....7

Էներգախնայողության և էներգաարդյունավետության հետ կապված միջոցառումներ.....9

1.4.2 Տեղամասի երկրաբանա-լիթոլոգիական կառուցվածքը 11

1.4.3 Նախատեսվող աշխատանքների կազմակերպում.....19

1.4.4 Առաջարկություններ օբյեկտի շինարարության կազմակերպման վերաբերյալ 19

1.4.5 Առաջարկություններ օբյեկտի շինարարության մատակարարման կազմակերպման վերաբերյալ.....20

Նախատեսվող գործունեության տարածք շինհրապարակի կազմակերպման հատակագիծ ..22

1.4.6 Կադրային ապահովում և շինտեխնիկա.....23

1.4.7 Նյութերի և բնառեսուրսների օգտագործում 25

2.ՆԱԽՏԵՍՎՈՂ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ՏԱՐԱԾՔԻ, ԱՅԴ ԹՎՈՒՄ՝ ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ՆԿԱՐԱԳԻՐԸ ԵՎ ԻՐԱԴՐՈՒԹՅԱՆ ՍԽԵՄԱՆ.....27

2.1 ՖԻԶԻԿԱՇԽԱՐՀԱԳՐԱԿԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ.....27

2.2 ԿԼԻՄԱՆ.....41

2.3 Օդային ավազան.....44

2.4 Ջրային ռեսուրսներ 46

2.5 Հողերի նկարագիրը 47

2.6 Հիմնային աշխատանքներ.....47

2.7 Կենսաբազմազանություն.....48

2.8 Թափոնների կառավարում 49

3 ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՎՐԱ ՀՆԱՐԱՎՈՐ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅՈՒՆԸ ԵՎ ՎՆԱՍԱԿԱՐ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅԱՆ ԲԱՑԱՌՄԱՆԸ, ՆՎԱԶԵՑՄԱՆՆ ԸՆԴՈՒՄՈՒ ՓՈԽՀԱՏՈՒՑՄԱՆՆ ՈՒՂՂՎԱԾ ԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐ.....51

3.1 ՌԻՍԿԵՐԻ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ 51

3.2 ԱՐՏԱՆԵՏՈՒՄՆԵՐԻ ԱՂԲՅՈՒՐՆԵՐԸ.....52

3.3 ԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԻ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ 52

3.3.1 ՄԹՆՈԼՈՐՏԱՅԻՆ ՕԴ.....52

3.3.2 ԶՐԱՅԻՆ ՌԵՍՈՒՐՄՆԵՐ 53

3.3.3 ՀՈՂԱՅԻՆ ՌԵՍՈՒՐՄՆԵՐ 53

3.3.4 ԱՐՏԱԿԱՐԳ ԻՐԱՎԻՃԱԿՆԵՐԻ ՊԱՏՐԱՍՏՎԱԾՈՒԹՅՈՒՆԸ.....54

3.3.5 ԱՂՄՈՒԿԻ և ԹՐԹՌՈՒՄՆԵՐԻ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅՈՒՆ 56

4. ՄՇՏԱԴԻՏԱՐԿՈՒՄՆԵՐԻ ԻՐԱԿԱՆԱՑՄԱՆ ՊԼԱՆ 57

ԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ ՌԻՍԿԵՐԸ ՄԵՂՄԱՑՆՈՂ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐ.....58

ՄՈՆԻԹՈՐԻՆԳԻ /ՄՇՏԱԴԻՏԱՐԿՄԱՆ/ ՊԼԱՆ.....61

ՕԳՏԱԳՈՐԾՎԱԾ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ.....62

ՀԱՎԵԼՎԱԾՆԵՐ.....63

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

- 1.1 Ձեռնարկողի մասին տեղեկություն
- 1.2 Ձեռնարկող՝ Միրզոյան Արմեն
- 1.3 Ձեռնարկողի իրավաբանական հասցեն՝ Աղյուսագործների 2-րդ փողոց, 37 տուն
- 1.4 Ձեռնարկողի փաստացի գործունեության հասցեն՝ Աղյուսագործների 2-րդ փողոց, 37 տուն
- 1.5 Նախատեսվող գործունեության վարչական տարածքը՝ ք. Երևան, Կենտրոն վարչական շրջան

1.2 Հապավումներ

- ՀՀ՝ Հայաստանի Հանրապետություն
- ՓԲԸ՝ Փակ Բաժնետիրական Ընկերություն
- ՄՊԸ՝ Սահմանափակ պատասխանատվությամ ընկերություն
- ՊՈԱԿ՝ պետական ոչ առևտրային կազմակերպություն

1.3 Նախատեսվող գործունեության նպատակը եվ հիմնավորումը

Շրջակա միջավայրի վրա մարդկային գործունեության վնասակար ազդեցության կանխման, կենսոլորտի կայունության պահպանման, բնության և մարդու կենսագործունեության ներդաշնակության պահպանման համար կարևորագույն նշանակություն ունի յուրաքանչյուր նախատեսվող գործունեության շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության ճշգրիտ և լիարժեք գնահատումը: Գործունեության բնապահպանական գնահատումը պետք է ներառի ուղղակի և անուղղակի ազդեցության կանխորոշումը, նկարագրությունը և հիմք հանդիսանա դրանց կանխարգելման կամ հնարավոր նվազեցման պարտադիր միջոցառումների մշակման համար:

Բազմաֆունքցիոնալ շենքը նախատեսվում է ք. Երևան, Կենտրոն վարչական շրջան, Դ. Դեմիրճյան փողոց հ. 2, հ. 2/6, հ. 2/5, հ. 4, հ. 4/1 հասցեներում:

Գործունեության նպատակն է կառուցել ժամակակից բազմաֆունքցիոնալ բնակելի համալիր:

2014թ.-ի հունիսի 21-ի "Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման և փորձաքննության մասին" ՀՀ օրենքի 14-րդ հոդվածի համաձայն նախատեսվող գործունեությունը հանդիսանում է Գ կատեգորիայի գործունեության տեսակ և ենթակա է շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման և փորձաքննության:

Բազմաֆունքցիոնալ բնակելի համալիրի աշխատաքային նախագծի շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման հայտը մշակված է "Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման և փորձաքննության մասին" ՀՀ օրենքի և բնապահպանական ոլորտի այլ նորմատիվատեխնիկական ակտերի համաձայն:

Բնապահպանական ազդեցության գնահատման այս զեկույցը նկարագրում է նախատեսվող գործողությունները, բնապահպանական ելակետային պայմանները, հնարավոր ազդեցությունները, բնապահպանական ազդեցության գնահատման շրջանակը: Բնապահպանական ազդեցության գնահատումը պատրաստվել է Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրության համաձայն:

Իրավական հիմքերը

Նախատեսվող գործունեության կազմակերպումն իրականացվելու է բնապահպանության բնագավառում ՀՀ ստանձնած միջազգային պարտավորություններով և ՀՀ օրենսդրության (օրենքների և ենթօրենսդրական ակտերի) այն պահանջներով, որոնք առնչվում են շրջակա միջավայրի պահպանության և մասնավորապես նախատեսվող գործունեության կարգավորման հետ: Դրանցից հիմնականներն են՝

1. ՀՀ Հողային օրենսգիրք (02.5.2001թ.),
2. ՀՀ Ջրային օրենսգիրք (04.6.2002թ.),
3. «Թափոնների մասին» ՀՀ օրենք (24.11.2004 թ.),
4. «Վարչական իրավախախտումների մասին» ՀՀ օրենք (07.02.2012թ.),
5. «Մթնոլորտային օդի պահպանության մասին» ՀՀ օրենք (01.11.1994թ.),
6. «Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման և փորձաքննության մասին» ՀՀ օրենք (21.06.2014թ),
7. «Բնապահպանական վերահսկողության մասին» ՀՀ օրենք (11.04.2005թ),
8. «Լիցենզավորման մասին» ՀՀ օրենք (30.05.2001թ),
9. Հայաստանի Հանրապետության առողջապահության նախարարարի 6 մայիսի 2002թ. N 138 հրաման «Աղմուկն աշխատատեղերում, բնակելի և հասարակական շենքերում և բնակելի կառուցապատման տարածքներում» N2 – III – 11.3 սանիտարական նորմերը հաստատելու մասին»
10. Հայաստանի Հանրապետության առողջապահության նախարարարի 25 հունվարի 2010թ. N 01-Ն հրաման «Հողի որակին ներկայացվող հիգիենիկ պահանջներ N 2.1.7.003-10 սանիտարական կանոնները և նորմերը հաստատելու մասին»
11. Հայաստանի Հանրապետության առողջապահության նախարարարի 17 մայիսի 2006 թվականի N 533-Ն հրաման «Աշխատատեղերում, բնակելի և հասարակական շենքերում թրթռման (վիբրացիայի) հիգիենիկ նորմերը ՀՆN 2.2.4-009-06 հաստատելու մասին»
12. ՀՀ կառավարության 2003 թվականի հունվարի 30-ի «Հայաստանի Հանրապետությունում վտանգավոր թափոնների գործածության գործունեության լիցենզավորման կարգը հաստատելու մասին» N 121-Ն որոշում,

13. ՀՀ բնապահպանության նախարարի 2006 թվականի դեկտեմբերի 25-ի «Ըստ վտանգավորության դասակարգված թափոնների ցանկը հաստատելու մասին» N 430-Ն հրաման:

14. «Բնության հատուկ պահպանվող տարածքների մասին» ՀՀ օրենք (ՀՕ-211, 27.11.2006.),

15. «Կենդանական աշխարհի մասին» ՀՀ օրենք (ՀՕ-52, 03.04.2000թ.),

16. «Բուսական աշխարհի մասին» ՀՀ օրենք (ՀՕ-22, 23.11.1999թ.),

17. ՀՀ կենդանիների Կարմիր գիրքը հաստատելու մասին ՀՀ կառավարության 29.01.2010թ.-ի N71-Ն որոշում,

18. ՀՀ բույսերի Կարմիր գիրքը հաստատելու մասին ՀՀ կառավարության 29.01.2010թ.-ի N72-Ն որոշում,

19. ՀՀ կառավարության 2008 թվականի օգոստոսի 14-ի «Հայաստանի Հանրապետության բնության հուշարձանների ցանկը հաստատելու մասին» N 967-Ն որոշում,

20. ՀՀ կառավարության 2014 թվականի սեպտեմբերի 25-ի «Հայաստանի Հանրապետության բնության հատուկ պահպանվող տարածքների ռազմավարությունը, պահպանության և օգտագործման բնագավառում պետական ծրագիրը և միջոցառումները հաստատելու մասին» N1059-Ա որոշում,

21. «Հայաստանի Հանրապետության բուսական աշխարհի օբյեկտների պահպանության և բնական պայմաններում վերարտադրության նպատակով դրանց օգտագործման կարգը հաստատելու մասին» ՀՀ կառավարության 14.08.2014թ.-ի N781-Ն որոշումը:

1.4 Նախատեսվող գործունեության բնութագիրը (արտադրական հզորություններ, օգտագործվող բնառեսուրսներ և նյութեր, տեխնիկական և տեխնոլոգիական լուծումներ)

1.4.1 Նախատեսվող գործունեության նկարագիր

Նախագիծն իրականացվել է համաձայն պատվիրատուի առաջադրանքի՝ հաշվի առնելով նորմատիվ պահանջները, ըստ **04 հունիսի 2021թ.** ստացած նախագծման թույլտվության N **01/18-07/1-Մ-8646-468**: Նախատեսվող բազմաֆունկցիոնալ շենքը գտնվում է **Կենտրոն վարչական շրջան, Դ. Դեմիրճյան փողոց, Հ.2; Հ.2/6; Հ.2/5; Հ.4 բնակելի տուն; Հ.4/1 բնակելի տան օժանդակ շինություն** հասցեներով հողատարածքում:

Հողատարածքի ընդհանուր մակերեսը **2727.4 քմ** է, որից կառուցապատման մակերեսը նախատեսվում է **1415 քմ (կազմում է 51.9%)**, կանաչապատման մակերեսը՝ **1106 քմ (կազմում է 40.5%)**, անջրաթափանց մակերես՝ **206.4 քմ (կազմում է 7.6%)**: Նախագծվող բազմաֆունկցիոնալ շենքը բաղկացած է երկու մասնաշենքից: Ա մասնաշենքը ետին մասում նախատեսվում է 9 հարկ՝ դեպի Դ Դեմիրճյան փողոց նահանջով՝ փողոցին հարակից հատվածում 3 հարկ: Շենքի առավելագույն բարձրությունը 0.000 նիշի նկատմամբ 41.700 մ է: Բ մասնաշենքը ետին մասում նախատեսվում է 4 հարկ՝ դեպի Դ Դեմիրճյան փողոց նահանջով՝ փողոցին հարակից հատվածում 3 հարկ: Ա մասնաշենքի առաջին հարկը ամբողջությամբ նախատեսված է հասարակական նշանակության, իսկ 2րդ հարկը մասամբ հասարակական, մասամբ՝ բնակելի, 3-9 հարկերը ամբողջությամբ բնակելի են: Բ մասնաշենքը տեղադրված է 4.5մ բարձրություն վրա 0.000 նիշի նկատմամբ ինչը ազատ անցուղարձ է ապահովում նրա տակով: Բ մասնաշենքի 0.000՝ առաջին հարկի՝ փոքր հատված, նախատեսված է որպես նախաարահ՝ աստիճանավանդակով, վերելակով և ընդունարանով:

Բ մասնաշենքի 2-րդ, 3-րդ և 4-րդ հարկերը ամբողջությամբ նախատեսված են հասարակական նշանակության:

Շենքում նախատեսվում է 78 բնակարան՝ 8165 քմ ընդհանուր մակերեսով և 3300 քմ գրասենյակային և հասարակական օգտագործման տարածքներ: Նախագծով նախատեսվում է 2 հարկանի ստորգետնյա ավտոհանգրվան՝ -3.300 և -6.000 նիշերի վրա, 100 ավտոկայանատեղերով, ինչը կազմում է բնակարանների քանակի 128.2%:

Շենքի բոլոր էվակուացիոն ուղղիների վրա նախատեսվում է տեղադրել հրակայուն դռներ: Բոլոր աստիճանավանդակները հարկերում դռներով առանձնացված են միջանցքներից: Աստիճանավանդակներն ունեն բնական լուսավորություն: Աստիճանավանդակներից մեկը ունի ելք դեպի պատշգամբ: Հրշեջ մեքենաների մոտեցումը շենք ապահովված է համաձայն բոլոր նորմերի: Տանիքների ջրահեռացումը նախագծվել է կազմակերպված ջրահեռացմամբ: Հաշվի առնելով մայթի թեքությունը՝ շենքի 0.000 նիշը համապատասխանում է մայթի վերի նիշին, իսկ մայթի ավելի ցածր հատվածներից նախատեսված են թեքողիներ հաշմանդամների և բնակչության սակավաշարժ խմբերի համար հասանելիությունը լիարժեք ապահովելու նպատակով: Շենքում նախատեսված են կենտրոնացված ջեռուցման և հովացման համակարգեր

Շենքը նախատեսվում է երեսպատել կրաքարի սալերով: Երեսպատումը նախատեսվում է օդափոխվող:

Նախատեսվում է նաև տարածքի ընդհանուր բարեկարգում, կանաչապատ հատվածում խոտածածկույթի իրականացում:

Համաձայն ՀՀՇՆ IV-11.07.01-2006 շինարարական նորմերին հաշմանդամ և բնակչության սակավաշարժ խմբերի ազատ տեղաշարժման համար ձեռնարկվել են համապատասխան միջոցառումներ՝ նախատեսվել են թեքահարթակներ:

Տեխնիկական ցուցանիշներ:

Հողամասի մակերես՝ 2727.4 քմ

Կառուցապատման մակերես - 1415 քմ

Կանաչապատման մակերես – 1106 քմ

Մայթ և ճանապարհ – 206.4 քմ

Բնակարանների քանակ՝ 78

Ստորգետնյա կայանատեղիների քանակ՝ 100

- Հողամասի նպատակային նշանակությունը՝ բնակավայրերի;
- գործառնական նշանակությունը կամ հողատեսքը՝ խառը կառուցապատման;
- գրանցված իրավունքի տեսակը՝ սեփականություն, ընդհանուր բաժնային սեփականություն:

Շինարարական աշխատանքների ավարտից հետո նախատեսվում է տարածքը կանաչապատել և բարեկարգել: Կանաչապատումը իրականացվելու է համաձայն բարեկարգման, արդիականացման և կանաչապատման նախագծի: Տարածքում կիրականացվի սիզամարզի ցանքս կտկվեն ծառեր և թփեր:

Նախատեսվող գործունեությունը իրենից ներկայացնում է ժամանակակից լուծումներով և նյութերով իրականացվող շինություն: Այն ներդաշնակ է շրջակա կառույցներին տվյալ միջավայրում:

Ջեռուցումը և օդափոխությունը ողջ համալիրում կատարվելու է անհատական լուծմամբ օդորակիչների և ջեռուցման կաթսաների միջոցով:

ՕԴԱՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆ - Օդափոխության համար օգտագործվել են կոմպակտ համակարգեր, որոնք անհրաժեշտության դեպքում կարող են փոխարինվել նույն պարամետրերով այլ համակարգերով:

Ներածումը և արտածումը կատարվում է կարգավորող ճաղավանդակների միջոցով:

Շենքի բնակելի մասի միջանցքներից և ավտոկայանատեղերից իրականացվում է ծխահեռացում:

Ծխահեռացման օդամուղերը տեղակայված են տանիքի վրա:

Նախատեսված է օդափոխության արհեստական համակարգ ավտոկայանատեղից:

Արտածումը կատարվում է արտածման համակարգերի միջոցով: Օդահեռացումը կատարվում է երկու զոնաններից՝ վերևի և ներքևի: Հարկավոր է նախատեսել CO գազի բաղադրությունը չափող ցուցիչ, որի ազդանշանի դեպքում կաշխատի արտածման օդամուղը: Ներածման համակարգերի միջոցով ապահովվում է մաքուր օդի մուտք ավտոկայանատեղերին:

Բնակարանների սան.հանգույցներից և խոհանոցներից օդի արտածումը բնական է:

Բոլոր սան. հանգույցների հորանների վրա վերևում նախատեսվում են դեֆլեկտորներ:

Սարքերի արտաքին բլոկները նախատեսվում է քողարկել հատուկ դրանց համար նախատեսված խորշերում և համապատասխան ձայնամեկուսիչ նյութերի օգտակործմամբ նախատեսվում է ապահովել աղմուկի ցածր մակարդակ:

Էներգախնայողության և Էներգաարդյունավետության հետ կապված միջոցառումներ

Նախատեսվում է շինարարություն իրականացնել, որոկյալ նյութերից այդ թվում էներգաարդյունավետ ապակիներով երեսապատել ճակատային հանգույցները ինչպես նաև օգտագործել ջերմամեկուսիչ ժամանակակից նյութեր էներգախնայողության բարձր մակարդակ ապահովելու համար:

Համալիրի էներգաարդյունավետությունը նախատեսվում է համապատասխանեցնել Ա դասի, ինչի ուղղությամբ իրականացվելու են համալիր միջոցառումներ, որոնց թվում են օդափոխվող երեսպատման համակարգը, բարձր

Էներգաարդյունավետությամբ պատուհաններ և վիտրաժներ, տանիքի և ստորգետնյա հարկի ջերմամեկուսացում:

Ջերմության խնայողության համար ընտրված են ջերմաօգտահանիչներով օդի ներածման համակարգեր, որոնք ապահովում են բարձր ջերմության խնայողություն:

Նախագիծը կմշակվի Էներգախնայողության և Էներգաարդյունավետության տեխնիկական կանոնակարգը սահմանելու մասին» ՀՀ կառավարության 12.04.2018թ. N426-Ն որոշմամբ սահմանված տեխնիկական պահանջներին համապատասխան:

1.4.2 Տեղամասի երկրաբանա-լիթոլոգիական կառուցվածքը

«ԳԵՈԶՈՆ» ՍՊԸ-ի կողմից ճարտարագետ-երկրաբանի կտորդինացմամբ և ղեկավարմամբ համապատասխան ՀՀՇՆ-1-201-99-ի ՀՀ ք. Երևան կենտրոն վարչական շրջան Դ. Դեմիրճյան փողոց հ. 2, հ.2/6, 1.2/5, 1.4, հ. 41 հասցեների տարածքում ընկած հարթակով ինժեներաերկրաբանական կառուցվածքի պարզաբանման նպատակով իրականացվել են ճարտարագիտա-երկրաբանական ուսումնասիրություններ:

Աշխատանքները իրականացվել են «ԳԵՈԶՈՆ» ՍՊԸ կողմից «ԶԵՎՍ ՍՏՈՒԴԻԱ» ՍՊԸ-ի պատվերով: Աշխատանքների իրականացման նպատակն է համաձայն Հայաստանի Հանրապետության նորմատիվա-տեխնիկական փաստաթղթերի ՀՀ ք Երևան կենտրոն վարչական շրջան Դ. Դեմիրճյան փողոց հ. 2, 1.2/6, 1.2/5, 1.4, 1.41 հասցեների տարածքում ընկած հարթակով նախագծային փաստաթղթերի մշակման համար անհրաժեշտ երկրաբանական տվյալների հավաքագրումը և համապատասխան հաշվետվության կազմումը: Վերը շարադրված խնդիրը լիարժեք լուծելու նպատակով իրականացվել են հետևյալ աշխատանքները

Ճարտարագիտաերկրաբանական հետազննություններ:

1. Ուսումնասիրվել է տվյալ տարածքի երկրաբանական կառուցվածքը: Նշված և հարակից տարածքներին վերաբերող տարբեր աղբյուրներում գետեղված, նախկինում կատարված ինժեներաերկրաբանական հետազոտումների տվյալների հավաքում, կանոնակարգում համադրում և վերլուծություն:
2. Տեղադիտական հետազննություններով վեր հանելու համար վտանգավոր երկրաբանական երևույթները և պրոցեսները(սողանք քարաթափում, ճահճացում և այլ):
3. Հորատանցքերով աշխատանքներ նշված հրապարակներում լիթոլոգիական կտրվածքները գրունտերի շերտերը ու դրանց հզորությունները, ինչպես նաև ստորգետնյա ջրերի առկայությունը որոշելու նպատակով:
4. Օգտագործել այս տարածքում նախկինում կատարված նյութերը՝ կախված լիթոլոգիական կտրվածքների առանձնահատկություններից:
5. Նախկինում կատարված խախտված և բնական կառուցվածքի գրունտների փորձանմուշների լաբորատոր ուսումնասիրությունների հիման վրա գրունտների ֆիզիկամեխանիկական բնութագրերի ամփոփում:

Իրականացված աշխատանքների հիման վրա տեղամասի ինժեներա-երկրաբանական կառուցվածքում առանձնացվել են գրունտների հետևյալ տարատեսակերը՝

Շերտ-1 Լիցք (բետոնի կտորներ, խիճ, խճավազ): Շերտի անցած հզորությունը 0.5-0,7 մետր է: Տեխնաձին առաջացումներ են: Գրունտը ըստ շահագործման դժվարության՝ համաձայն СНиП IV-5-82-ի, III կարգ է:

Շերտ-2 - Բազալտի բեկորներ, խոշոր բեկորներ, ջարդոտված, ճեղքավորված, ծակոտկեն կավավազային լցիչով: Տեղ-տեղ բեկորները խարամացված են: Շերտի անցած հզորությունը 1,4-7,3 մետր է: Վերին պլիոցենի ժամանակաշրջանի, առաջացումներ են:

Գրունտը ըստ շահագործման դժվարության՝ համաձայն ՇՈՒՄ IV-5-82-ի հավաքածու՝ 3, աղյուսակ 1-ի 40% (6ժ) Vբ, 60% VI կարգ է:

Շերտ-3 - Խիճ, խճավագ, բեկորներ, խոշոր բեկորներ կավավազի լցիչով: Շերտի անցած հզորությունը 2,0-2,5 մետր է: Վերին պլիոցեն դարակարգի էյուվիալ նստվածքներ են: Գրունտը ըստ շահագործման դժվարության՝ համաձայն ՇՈՒՄ IV-5-82-ի IV կարգ է:

Շերտ 4- Բազալտ՝ ամուր, թույլ ճեղքավորված ծակոտկեն: Շերտի անցած հզորությունը 9,0-11,5 մետր է: Վերին պլիոցենի ժամանակաշրջանի, հրաբխային հոսքեր են: Գրունտը ըստ շահագործման դժվարության՝ համաձայն ՇՈՒՄ IV-5-82-ի VII կարգ է:

ԵԶՐԱԿԱՅՈՒԹՅՈՒՆ

Կատարված հետազոտությունների և դրանց արդյունքների վերլուծությունը բերել են հետևյալ եզրակացության.

Ռելիեֆի բացարձակ նիշերը տեղամասում տատանվում են 1030.0-1035.0 մետրերի սահմաններում:

- Տեղամասի երկրաբանական կտրվածքը հետազոտված խորությունների սահմաններում ներկայացված է գրունտների 4 տարբեր շերտերով:

- Տեղամասում մինչև 15 մետր խորությամբ փորված հորատանցքերով ստորերկրյա ջրեր չեն բացահայտվել և ըստ արխիվային նյութերի դրանք գտնվում են 50 մետրից խորը հորիզոններում:

- Ուսումնասիրվող տեղամասում նախագծվող շինություն կառուցելու համար, (ՈՒՇԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ) ապահովելով գրունտների միասեռությունը, որպես բարենպաստ գրունտներ և հիմնատակ առաջարկվում է շերտ 2-ի շերտ 3-ի և շերտ 4-ի գրունտները:

- Գրունտների սեյսմիկ հատկությունների հաշվարկը կատարել երկրաֆիզիկական հետազոտությունների հիման վրա:

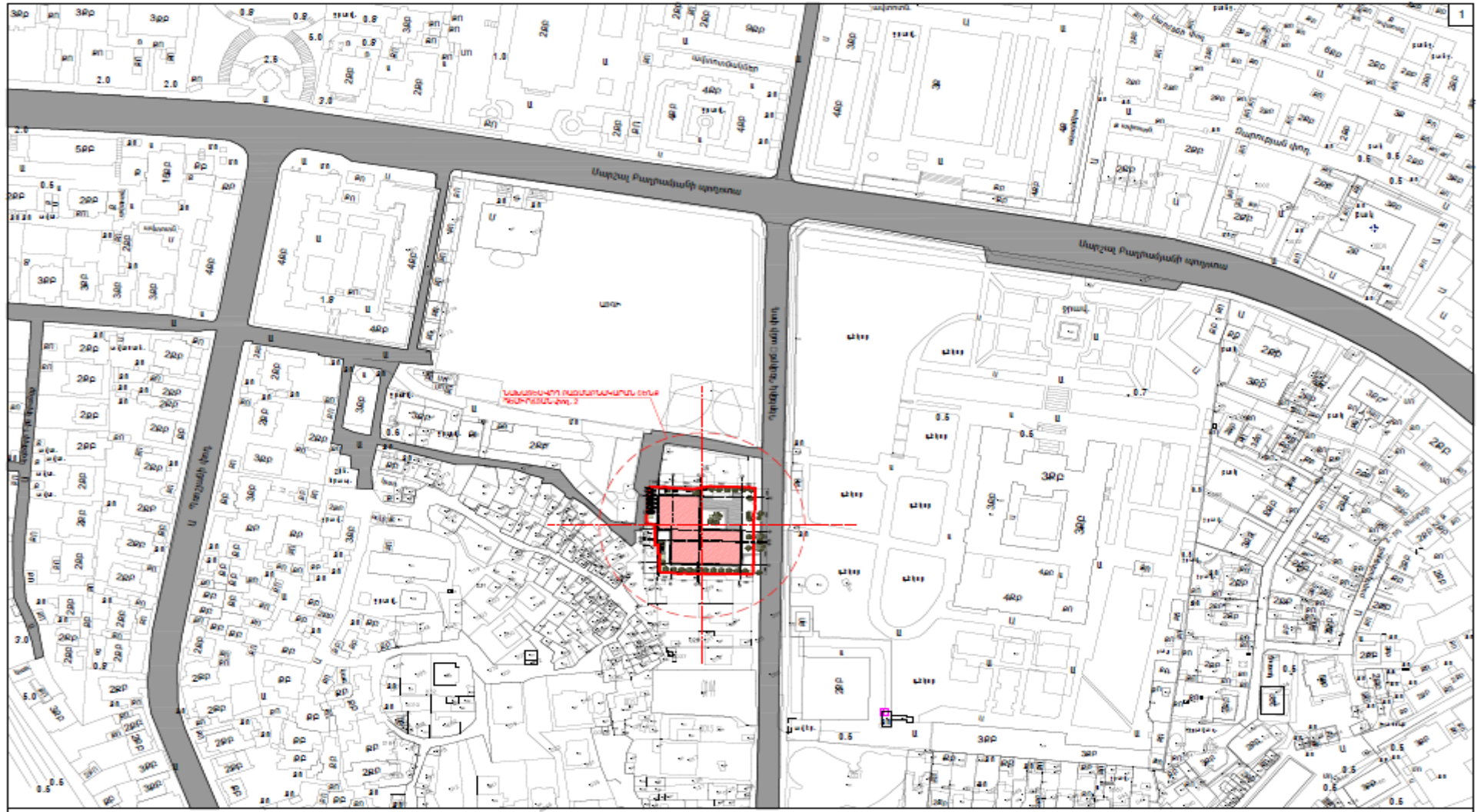
- Ըստ սեյսմիկ հատկության՝ ՀՀՇՆ 20.04-2020թ.-ի, տեղազնվող շրջանը գտնվում է II սեյսմիկ գոտում՝ գրունտների $A_{max}=0.4g$ արագացմամբ:

- Գրունտի սառչման առավելագույն խորությունը, համաձայն ՀՀՇՆ II-7.01.2011 նորմերի, ուսումնասիրվող տարածքում կազմում է 0,7 մետր:

Շինարարական մոնտաժային աշխատանքների իրականացման ժամանակացույց

Շինարարության նորմատիվ տևողությունը որոշվել է համաձայն (N 596-Ն 19.03.2015թ. ՀՀ Կառավարության որոշում կետ 111, 113) ՍՆԻՊ 1.04.03-85* մաս II, հետև հիման վրա հաշվի առնելով օբյեկտի նշանակությունը, կոնստրուկտիվ բնութագիրը, ընդհանուր մակերեսը: Օբյեկտի ընդհանուր կոմպլեքսի շինարարության նորմատիվ տևողությունը ծրագրվում է 36,0 ամիս կամ 3 օրացուցային տարի շինարարական աշխատանքների կատարման համար թույլատրման տրամադրման օրվանից:

ՀՀ ԲՆԻՎԱՆ, ԿԵՆՏՐՈՆ ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԵՐԶԱՆ, Դ.ԴԵՄԻՐՃՅԱՆ ՓՈՂ. Հ.2, Հ.2/6, Հ.2/5, Հ.4 ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ ԵՎ Հ.4/1 ԲՆԱԿԵԼԻ ՏԱՆ ՕԺԱՆԴԱԿ ԵԽՆՈՒԹՅՈՒՆ ՀԱՍՑԵՆԵՐՈՒՄ ԲԱԶՄԱՅՈՒՆԿՑԻՈՆԱԼ ԵԵՆՔԻ ԿԱՌՈՒՑՄԱՆ

Ժ Ա Մ Ա Ն Ա Կ Ա Ց Ո Ւ Յ Ց

ՀՀ	Քանակ	Աշխատանքների անվանումները	Գ.մ.	Ծավալը	Հիմնադրամը	Աշխատատարածակը		Վարչապետի քիմ	Քանիքները քիմ	Տարաբանը, օր	I ՏԱԴԻ												II ՏԱԴԻ												III ՏԱԴԻ												
						Լորսում, մ-ժամ	Շեղմանքները				ամիսներ																																				
											1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	
1	Ա	Նախագաղարատական և քանդման աշխատանքներ						360	1	12	80	12																																			
		Ժամանակավոր կոմունիկացիաների տեղադրում, շինարարական մեքենաների և մեխանիզմների փոխադրում շինարարական, վարչատնտեսական և սանիտարահիգիենիկ տարածքների կարգավորում / աշխատանքների որոշ մասը նախատեսված է զոյություն ունեցող շինությունների քանդման փուլում:																																													
2	Բ	Հողային աշխատանքներ	մ ²	5900.0			1200		10	120																																					
	Գ	Երկաթբետոնե կառուցվածքներ և շարվածք																																													
3		Հիմքերի նախապատրաստական շերտի իրականացում	մ ²	90.0	11-01-002-04	2.5	28.13																																								
4		Հիմքերի իրականացում	մ ²	700.0	6-01-001-19	4.86	425.25																																								
5		Ջրամեկուսացման աշխատանքներ և ներքին հետվիզը					20.00																																								
6		Երկաթբետոնե պուների իրականացում	մ ²	900.0	06-01-107-3	12.72	1431.00		1.0	20	480																																				
7		Երկաթբետոնե հենանների իրականացում	մ ²	2200.0	06-01-109-1	16.87	4639.23																																								
8		Երկաթբետոնե ծածկերի իրականացում	մ ²	3400.0	06-01-110-1	8.67	3684.8																																								
9		Երկաթբետոնե պատերի իրականացում	մ ²	500.0	06-01-110-1	8.67	541.9																																								
10		Այլ երկաթբետոնե աշխատանքներ					100.00																																								
11		Շարվածքային աշխատանքներ					5280.0																																								
12	Գ	Տանիքային աշխատանքներ					600.00		10	60																																					
13	Ե	Բացվածքների լրացում, նստակներ, ներքին և արտաքին հարդարում					10000.0		20	510																																					
14	Ձ	Ինժեներական ցանցեր					3600.0		10	360																																					
15	Ե	Բարեկարգում և կանաչապատում					900.0		10	90																																					
		Շեղանույր					3801.0			1980																																					

1.4.3 Նախատեսվող աշխատանքների կազմակերպում

Ելնելով առկա պայմաններից շինությունները բացի շինարարական նորմերով տրված անվտանգության հրահանգներից, անհրաժեշտ է կազմակերպել և աշխատանքների կատարման նախագծում արտացոլել անվտանգության նորմերի անհատական մոտեցումներ հատկապես կապված կռուկի գործողության գոտում կատարվելիք շինմոնտաժային աշխատանքների վերաբերյալ:

Բոլոր տիպի շինմոնտաժային աշխատանքները պետք է կատարել պահպանելով շինարարական նորմաները, կանոնները, ստանդարտները և նախագծի տեխնիկական պայմանները:

Շինարարության իրականացման որակի չափանիշները հսկվում են տեխնիկական հսկողություն իրականացնող մարմնի կողմից:

Շինհրապարակը կազմակերպելիս պետք է ղեկավարվել Քաղաքաշինության, տեխնիկական և հրդեհային անվտանգության տեսչական մարմնի կողմից տրված հրահանգներով:

Շինհրապարակը կոմպլեկտավորվում է հակահրդեհային ինվենտարով:

Շինարարության ընթացքում անհրաժեշտ է կատարել միջոցառումներ գերծ պահելու շրջակա միջավայրը աղտոտումից, թունավոր արտաթորումներից:

Հետիոտների անվտանգությունը ապահովելու նպատակով շինհրապարակը անհրաժեշտ է ցանկապատել 2.5 մ բարձրությամբ թիթեղով, մարդկանց անցման հատվածներում անվտանգության նկատառումներով պայմանավորված նախատեսել թիթեղյա ծածկոց:

Մթնոլորտային օդի պահպանության մասին օրենքի պահանջը ապահովելու նպատակով շինարարության ընթացքում շենքերի արտաքին մասը ծածկել անթափանց թաղանթով:

Հողային աշխատանքների իրականացման ընթացքում պայթեցման աշխատանքներ չեն նախատեսվում:

1.4.4 Առաջարկություններ օբյեկտի շինարարության կազմակերպման վերաբերյալ

Շինարարությունը ենթադրվում է իրականացնել կապալային եղանակով: Գլխավոր կապալառու կազմակերպությունը որոշվելու է մրցույթով:

Մասնաշենքերի միացումը արտաքին ինժեներական ցանցերին կկատարվի մասնագիտացված շինմոնտաժային կազմակերպությունների կողմից:

Շենքերի, ավտոճանապարհների, հրապարակների և մայթերի կառուցումը կկատարվի մասնագիտացված շինմոնտաժային կազմակերպությունների կողմից:

Շինմոնտաժային աշխատանքների իրականացման տեխնոլոգիայի տեսանկյունից շինարարությունը կարելի է իրականացնել ավանդական եղանակներով՝ կիրառելով շինարարական կազմակերպության սեփական շինարարական մեքենաները և մեխանիզմները, իսկ բացակայության դեպքում, վարձակալել դրանք այլ կազմակերպություններից:

Ժամանակավոր շինությունների, վերամբարձ կռունկի, պահեստավորման մակերեսների տեղակայումը պատկերված է շինարարական գլխավոր հատակագծի վրա:

Առաջարկվում է հնարավորինս օգտագործել գույքային շարժական շինություններ:

Ժամանակավոր շինությունների ցանկը և դրանց տեղակայումը ցանկալի է լրացուցիչ ձևով են տեղում և համաձայնեցվեն պատվիրատուի հետ:

1.4.5 Առաջարկություններ օբյեկտի շինարարության մատակարարման կազմակերպման վերաբերյալ

Շինարարության նյութատեխնիկական մատակարարումը նախատեսվում է շինարարական ինդուստրիայի ձեռնարկություններից և գլխավոր կապալառու կազմակերպության արտադրական բազայից: Շաղախը և բետոնը կառաքվեն Երևան քաղաքի մոտակա բետոնաշաղախային հանգույցներից մասնագիտացված տրանսպորտային միջոցներով:

Առաքումը ծրագրվում է այնպիսի պարբերականությամբ, որ ապահովվի աշխատանքների անընդհատությունը:

Առաջարկվում է շինարարության նյութատեխնիկական մատակարարման հետևյալ սխեման.

- Առանձին ամրանային ձողերը և հիմնակմախքները, մետաղական կոնստրուկցիաները, մոնտաժային իրերն ավտոմոբիլային փոխադրամիջոցներով բերվում են անմիջականորեն շինարարական հրապարակ, որտեղ կատարվում է դրանց պահեստավորում և տեղադրում,
- Բետոնային խառնուրդը միաձույլ բետոնե և երկաթբետոնե կոնստրուկցիաների համար, ինչպես նաև շաղախը շարվածքի համար առաքվում են անմիջապես շինհրապարակ ավտոբետոնախառնիչներով և շաղախատարներով,
- Հարդարման նյութերը կարող են առաքվել ինչպես անմիջապես շինհրապարակ, այնպես էլ շինարարական կազմակերպության բազա՝ հետագա առաքման նպատակով:

Փոխադրամիջոցների և շինարարական մեքենաների տեխնիկական սպասարկումը և լիցքավորումը իրականացվելու է շինհրապարակից դուրս մասնագիտացված կետերում: Տարածքում քայուղեր և վառելանյութ չի պահեստավորվելու :

Շինարարությունը կիրականացվի մասնագիտացված կազմակերպության կողմից :

ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒՄ

1. Աշխատանքների բնույթից ելնելով՝ բանվորական բրիգադները ձևավորվում են որպես բազմապրոֆիլ կամ մասնագիտացված:

2. Բազմապրոֆիլ բրիգադները նպատակահարմար է կազմավորել խոշորացված (ընդհանրացված) տիպի ավարտուն շինարարական արտադրանքի, աշխատանքների ընդհանրացված փուլի, կոնստրուկտիվ հանգույցի ստեղծման նպատակով:

3. Բրիգադների քանակական և մասնագիտական - որակական կազմը սահմանվում է աշխատանքների ծրագրված ծավալների, աշխատատարության և աշխատանքների կատարման ժամկետների հիման վրա:

ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

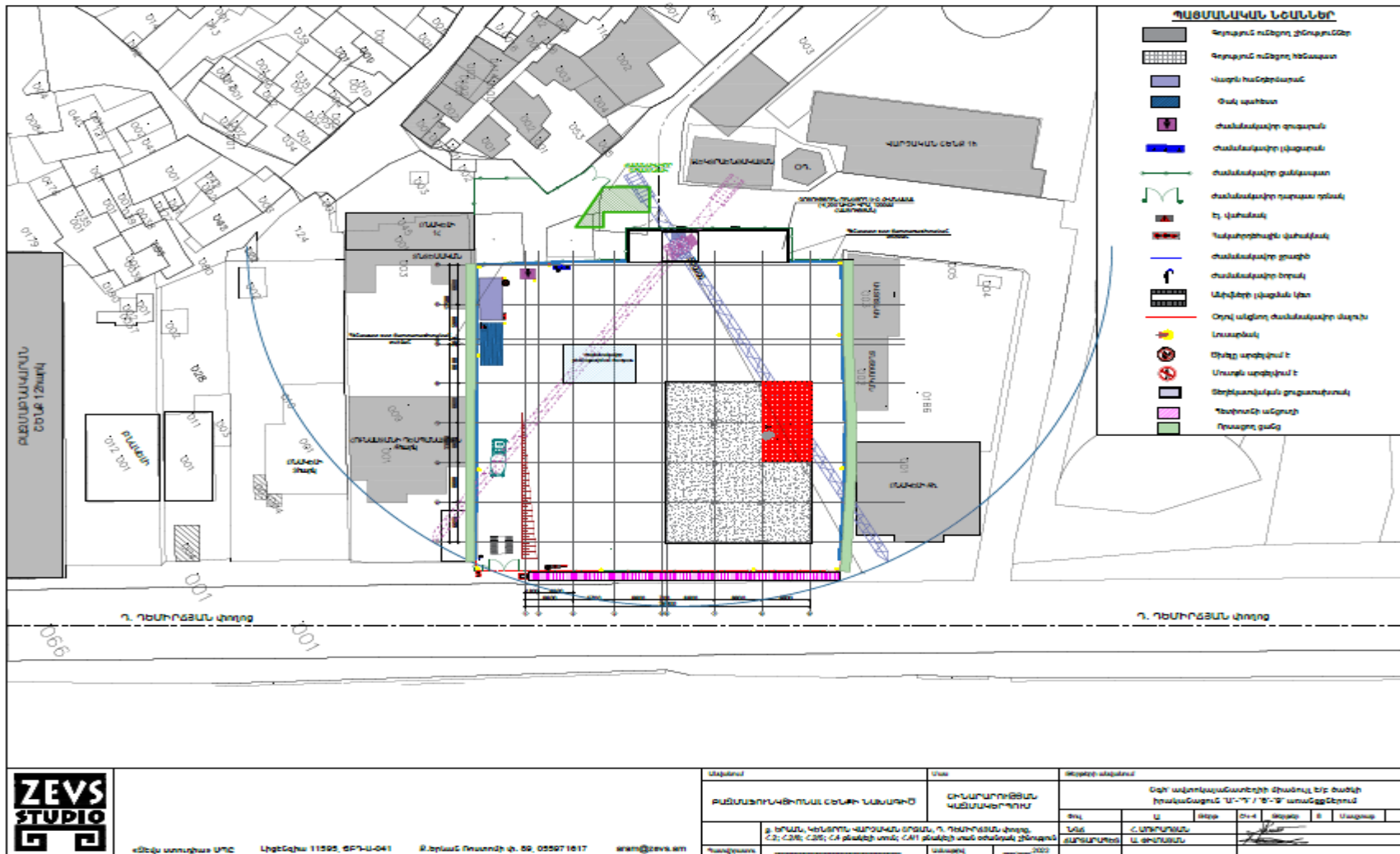
1. Բանվորների աշխատանքի պաշտպանությունը ապահովվելու է անհատական պաշտպանության միջոցների կիրառմամբ (հատուկ արտահագուստ, կոշիկ), համալիր պաշտպանության միջոցառումների կատարումով (ցանկապատում, լուսավորում, օդափոխում, պաշտպանիչ և արգելակիչ սարքեր և հարմարանքներ և այլն), սանիտարակենցաղային շինություններով և սարքավորումներով՝ գործող նորմերին և կատարվող աշխատանքների բնույթին համապատասխան

2. Շինմոնտաժային աշխատանքների կատարման ընթացքում պահպանվելու են շինարարությունում անվտանգության տեխնիկայի վերաբերյալ շինարարական նորմերի և կանոնների պահանջները:

3. Աշխատանքի պաշտպանության՝ անվտանգության տեխնիկայի, արտադրական սանիտարահիգիենիկ միջոցառումների և հակահրդեհային անվտանգության վերաբերյալ անց է կացվելու հրահանգում: Շինմոնտաժային աշխատանքների կատարման ընթացքում պահպանվելու են շինարարությունում անվտանգության տեխնիկայի վերաբերյալ շինարարական նորմերի և կանոնների պահանջները:

4. Բանվորների անվտանգության տեխնիկայի ուսուցման, հրահանգման ժամանակին և որակով անցկացման, անհատական պաշտպանական միջոցների վիճակի և կիրառման, արտադրական անվտանգության և արտադրական սանիտարահիգիենիկ անվտանգության հետ կապված բոլոր միջոցառումների կատարման հսկողությունը վերապահվում է աշխատանքներն իրականացնող կազմակերպությանը:

Նախատեսվող գործունեության տարածք շինարարական կազմակերպման հատակագիծ

ԵՎԵՍ ՍՏՈՍՅԱՆ ՍՊԸ
 Լիցենզիա 11595, ՏԳՂ-Ս-041
 Թ.Սպիտակ Թաղամասի փ. 69, 05597 1617
 zevs@zevs.am

Անվանում	Օրեն	Պատրաստող				
ԲԱՆԱՅՈՒԿՆԵՐՈՒՄ ԵՎՆԱԿՐՈՒՄ	ՇՆԱՐԱՐՈՒՑՄԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒՄ	Տեղի անվտանգությանը միակողմ ելք ետեղի հրահրարաց Ա՝ Կ՝ Գ՝ Բ՝ Գ՝ ստանդարտով				
Թ.ՍՊԻՏԱԿ ԿԵՆՏՐՈՆ ԿԵՐՊՈՒՄԱՆ ՕՐԵՆԱՆ Դ. ԹԱՍՊԻՏԱԿ փողոց Ը.Չ. ՇՈՒՆՆԻ, ՇՈՒՆՆԻ, ՇՈՒՆՆԻ և Ը.Չ. ՇՈՒՆՆԻ փողոցների մասնավոր շինարարական կազմակերպման հատակագիծ		ՔՄ	ՈՒ	ՔՄԳ	ՕՒԿ	ՔՄԳԸ
Պատրաստող	Անվտանգ	ՆԱԳ	Շ. ԱՄԻՐՈՒՄՆԱՆ	Ս. ԱՄԻՐՈՒՄՆԱՆ		

1.4.6 Կադրային ապահովում և շինտեխնիկա

Շինարարությունում աշխատողների ընդհանուր թիվը՝ 100 մարդ, որից

Ինժիներատեխնիկական անձնակազմ - 8 մարդ

Հիմնական շինարարական տեխնիկայի պահանջարկը որոշվում է աշխատանքների ծավալների, մեխանիզմների և մեքենաների միջին արտադրողականության և աշխատանքների կատարման ընտրված եղանակների հիման վրա: Հիմնական մեքենաների և մեխանիզմների անվանացանկը բերված է ստորև:

Շինարարական մեքենաների և մեխանիզմների անվանացանկ

NN	Անվանում	Մակնիշ	Քանակ
1	Էքսկավատոր	KOMATSU PC 400-7	2
2	Բուլդոզեր	KOMATSU D37-EX-22	1
3	Շարժական կոմպրեսոր	ЗИФ-55В	1
4	Վերամբարձ ավտոկռունկ	Галичанин КЦ-65713-1	3
5	Աշտարակային կռունկ	TEREX СТТ 91-TS12	1
6	Տոփանիչ	CR 3760	2
7	Գույքային կադապարամած	Շումպլ	1
8	Թրթորչ մակերեսային էլեկտրական	ИБ-91А	1
9	Թրթորչ խորքային էլեկտրական	ИБ-102А	2
10	Փոխարկիչ թրթորիչների համար	ИБ-4	3
11	Եռակցման տրանսֆորմատոր	СТН-500	2
12	Դակիչ ձեռքի էլեկտրական	ИЭ-4709А	3
13	Ձեռքի էլեկտրական դուր	ИЭ-1208Э	3
14	Հղկող մեքենա	ИЭ-2201	3
15	Թրթրագլղոն	НАМИ 3410	1
16	Ավտոբետոնախառնիչ	СБ 69Б	հաշվարկով
17	Ավտոբետոնատար	КрАЗ-65055	հաշվարկով
18	Ինքնաթափ ավտոմոբիլ	МАЗ-5550	հաշվարկով

Շինարարական տեխնիկայի համար համապատասխան վառելիքի լիցքավորումը և յուղումը կիրականացվի շինհրապարակից դուրս լցակայաններում կամ մասնագիտացված սպասարկման կետերում:

1.4.7 Նյութերի և բնառեսուրսների օգտագործում

Շինարարական նյութերից օգտագործվելու է ցեմենտ, մետաղական ամրաններ եւ այլ կոնստրուկցիաներ, ապակի, փայտ, սրբատաշ եւ կոպտատաշ քարե շար, երեսպատման նյութեր եւ այլն: Բնառեսուրսներից օգտագործվելու է միայն ջուր՝ աշխատանքային հարթակի ջրցանի, հանված գրունտի եւ ստացվող ավազի ու խճի խոնավացման, ինչպես նաեւ շինարարական անձնակազմի խմելու եւ կենցաղային նպատակների համար:

Հիմնական թափոնատեսակը, որը կառաջանա շինարարական աշխատանքերի ընթացքում, կենցաղային աղբն է տարեկան մեկ մարդու հաշվարկով 70 կգ $100 \times 70 \times 3 / 1000 = 21$ տ և շինարարական աղբն է 380 խմ ծավալով, այդ թվում տարածքում առկա շինությունների քանդումից առաջացող: Շինարարական աղբը ամբողջությամբ տեղափոխվելու է տեղական ինքնակառավարման մարմինների կողմից հատկացված վայր: Առաջացած կենցաղային աղբը կտեղափոխվի աղբահավաք ծառայության կողմից:

- a) Շինանձնակազմի կենցաղային և տնտեսական ջրածախսը որոշվում է հետևյալ բանաձևով՝

$$W_{\text{խ.տ.}} = (n \times N + n_1 \times N_1) \times T, \text{ որտեղ}$$

n – ԻՏ աշխատողների, ծառայողների թվաքանակն է՝ 8 մարդ

N – ԻՏԱ ջրածախսի նորմատիվն է՝ 0.016 մ³օր/մարդ

n_1 – սպասարկող աշխատողների թվաքանակն է՝ 92 մարդ

N_1 – սպասարկողների ջրածախսի նորմատիվն է՝ 0.025 խմ.օր/մարդ

T – աշխատանքային օրերի թիվն է՝ 1080 օր

$$W_{\text{խ.տ.}} = (8 \times 0.016 + 92 \times 0.025) \times 1080 = 2622 \text{ խմ/շին. ժամ.}:$$

- b) Ջրցանի համար օգտագործվող ջրի ծախսը որոշվում է հետևյալ կերպ՝

$$U_1 = S_1 \times K_1 \times T, \text{ որտեղ՝}$$

S_1 – ջրվող տարածքի մակերեսը, 1000 քմ,

K_1 – 1 մ² օրական ջրցանի նորմը, 0.0015 խմ,

T – ջրցանի ժամանակահատվածը օրերով, 1080

$$U_1 = 1000 \times 0.0015 \times 1080 = 1620 \text{ խմ/շին. ժամ.}:$$

Ընդամենը ջրօգտագործումը կկազմի 4242 խմ/շին. ժամ:

Բազմաբնակարան բնակելի համալիրի ջրամատակարարումը և ջրահեռացումը իրականացվելու է համաձայն տեխնիկական պայմանի միանալով <<Վեոլիա Ջուր>> ՓԲԸ ցանցին, որի համար սահմանված կարգով ստացվել է տեխնիկական պայման և լիցենզավորված կազմակերպության կողմից կիրականացվի նախագիծ: Ջրամատակարարումը նախատեսվում է Դեմիրճյան փողոցով անցնող D=300մմ տրամագծով խողովակից, ջրահեռացումը Բաղրամյան պողոտայով անցնող D = 300մմ տրամագծի խողովակով, հեղեղատարը Բաղրամյան պողոտայով անցնող անցնող D=600մմ հեղեղատարին:

Շինարարության փուլում տեխնիկական ջուրը կբերվի պայմանագրային հիմունքներով՝ ավտոցիստեռներով, Երևան քաղաքի տեխնիկական ջրի ցանցից: Շինարարության փուլում աշխատողների կոմունալ կենցաղային պայմանները կապահովեն տեղադրելով բիոզուգարաններ, խմելու ջուրը կմատակարարվի տարաներով:

Շինարարական աշխատանքների ընթացքում և շահագործման փուլում էլեկտրամատակարարումը կիրականացվի համաձայն տեխնիկական պայմանի՝ Կառուցելով ՏԵ՝ համապատասխան հզորության տրանսֆորմատորներով, որի 6. ՕկՎ էլեկտրասնունմն իրականացնել ԳԵ 5542-ի 6. ՕկՎ 1-ին,2-րդ հատոններից: Առկա են 2 հատ ազատ 6. ՕկՎ բջիջներ: Բազմաբնակարանային շենքի էլեկտրասնունմն իրականացնել նոր կառուցվող ՏԵ-ի 0. 4կՎ 1-ին,2-րդ հատոններից համապատասխան կտրվածքի հաղորդման գծերով:

Համալիրում նախատեսվում է իրականացնել օդափոխման և ջեռուցման համակարգ որոնց արտաքին բլոկները նախատեսվում է քողարկել հատուկ դրանց համար նախատեսված խորշերում և համապատասխան ձայնամեկուսիչ նյութերի օգտակործամաբ նախատեսվում է ապահովել աղմուկի ցածր մակարդակ:

2. ՆԱԽԱՏԵՄՎՈՂ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ՏԱՐԱԾՔԻ, ԱՅԴ ԹՎՈՒՄ՝ ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ՆԿԱՐԱԳԻՐԸ ԵՎ ԻՐԱԴՐՈՒԹՅԱՆ ՄԽԵՄԱՆ

2.1 ՖԻԶԻԿԱԱՇԽԱՐՀԱԳՐԱԿԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ

Հետազոտվող տարածքը գտնվում է ՀՀ ք. Երևան կենտրոն վարչական շրջան Դ. Դեմիրճյան փողոց հ. 2, հ. 2/6, հ. 2/5, հ. 4, հ. 4/1 հասցեների տարածքում և իրենից ներկայացնում է նախկին քաղաքաշինական փաստաթղթերի հիման վրա իրականացված շինարարական հրապարակ(փոտրակ, բնակելի տուն) և օժանդակ շինություններ :

Գեոմորֆոլոգիական տեսակետից ուսումնասիրվող տարածքը գտնվում է Երևան

քաղաքում և տարածքին բնորոշվող ռելիեֆային հիմնական տարրերն են Կոտայքի

հրաբխային սարավանդերի լանջերի հարավային ծայրամասերը, որոնք հյուսիսից հարավ

հարում են Երևան քաղաքի ցածրադիր գոտուն: Նախագծվող շինության տարածքը

ներկայացնում է հրաբխային դելյուվիալ լանջի մի հատված: Ռելիեֆի բացարձակ նիշերը

տատանվում են 1030.0-1035.0 մետրերի սահմաններում:

Ճողովրդագրական կազմ ու բնակչություն

Երևան, քաղաք տեղակայված է Հրազդան գետի երկու ափերին: Հանդիսանում է պետության մայրաքաղաքն ու խոշորագույն բնակավայրը, վարչաքաղաքական, տնտեսական կենտրոնը: Համաձայն Հայաստանի պաշտոնական տեղեկատվության՝ 2014 թվականի հունվարի մեկի դրությամբ ունի 1.068.000 բնակիչ: Բնակչությունը աշխատում է արտադրական, եներգետիկ և այլ օբյեկտներում: Իրականացվում են մեծ ծավալի քաղաքաշինական ծրագրեր:

Հիդրոերկրաբանական տեսակետից տարածքում գրունտային ջրերի տեղամասերը գտնվում են ցածր հորիզոնների վրա, քանի որ հրաբխածին կազմավորումները բնութագրվում են ճեղքավորվածությամբ: Ուսումնասիրվող տարածքն աղքատ է գրունտային ջրերից: Նախկինում տվյալ տեղամասում մինչև 50 մետր խորությամբ փորված հորատանցքերով ստորերկրյա ջրեր չեն բացահայտվել և ըստ արխիվային նյութերի հրաբխային սարահարթի սահմաններում դրանք գտնվում են 50 մետրից խորը հորիզոններում, իսկ ավելի խորը տեղակայված ջրերը սնում են Արարատյան հարթավայրի հորիզոնները: Ք. Երևան Դ. Դեմիրճյան հասցեով տարածքի հիդրոերկրաբանական պայմանները բարենպաստ են:

Ֆիզիկաերկրաբանական վտանգավոր երևույթներ՝ ինչպիսիք են կարստը, սողանքը, քարաթափությունը, փլուզումը և այլն, որոնք կարող են բացասական ազդեցություն ունենալ ուսումնասիրվող տեղամասում նախագծվող կառույցի վրա՝ բացակայում են:

Շրջանի սեյսմիկ պայմանները

Ըստ սեյսմիկ հատկության՝ ՀՀՇՆ 20.04-2020թ.-ի, տեղազնվող շրջանը գտնվում է II սեյսմիկ գոտում՝ գրունտների $A_{max} = 0.4g$ արագացմամբ:

Մոտեցումներն ապահովված են Դ.Դեմիրճյան փողոցից:

Շինարարական աշխատանքների իրականացման տարածքում հողաբուսաշերտը բացակայում է:

Տարածքում բնության և պատմամշակութային հուշարձաններ չկան:
Մոտակայքում մակերևութային ջրային ռեսուրսներ չկան: Տարածքում առկա է փոսորակ և կառուցապատում:

Կենտրոն վարչական շրջանում պատմության և մշակութային անշարժ հուշարձանների ցանկ

հուշարձան	վայր, հասցե
«Արարատ» գինեգործական արդյունաբերության միավորման մատանների շենք	
[[Մանկաբարձության և գինեկոլոգիայի ինստիտուտ Ծննդատան շենք. Պարթև Մարգարյանի անվան Մոդ և մանկան առողջության պահպանման հայկական գիտահետազոտական կենտրոնը]]	Մեսրոպ մաշտոցի պող. 22
Ակադեմիայի համակառույց. Գիտությունների Ազգային Ակադեմիա	Մարշալ Բաղրամյան պող. 24
Ակադեմիայի շենք. Հայկական գյուղատնտեսական ակադեմիան	Տերյան փող. 74
Ակնաբուժարանի շենք	Աբովյան փող. 58
Ակումբ Կառուցողների	Աբովյան փող. 7-9
Ակումբի շենք. Քաղաքային ակումբը (Ջանվոլադյանի թատրոն), (սպայի տուն)	Նալբանդյան փող. 20բ
Անատոմիկումի շենք	
Առանձնատուն («Դերասանի տուն»)	Մ. Մաշտոցի պող. 13
Առանձնատուն Ադասի Խանջյանի (Ժողկոմխորհի)	Հրազդանի ձորում, «Հրազդան» մարզադաշտից հս-ամ
Առանձնատուն Հայկանուշ Դանիելյանի	Մարշալ Բաղրամյան պող. 8
Առանձնատուն ՀԿԿ Կենտկոմի 1-ին քարտուղար Գրիգոր Հարությունյանի	Մեսրոպ Մաշտոցի պող. 47
Աստղադիտարանի շենք	Աբովյան և Տերյան փող. միջև, Ուսանողական պուրակ
Ավետիք Իսահակյանի տուն-թանգարան	Յ. Զարոբյան փող. 20
Արամ Խաչատրյանի տուն-թանգարան	Յ. Զարոբյան փող. 3
Արդյունաբերական համակառույց. «Արարատ» գինեգործական արդյունաբերության միավորման համալիրը	Իսակովի փող. 9
Արդյունաբերական շենք. «Արարատ» արդյունաբերական միավորման կոնյակի գործարանի գլխավոր մասնաշենքը (Երևանի կոնյակի գործարան)	Ծովակալ Իսակովի պող. 2
Արվեստանոց-թանգարան Գևորգ Գրիգորյանի (Զիտտո)	Մաշտոցի փող. 45ա
Արվեստանոց-թանգարան Մինաս Ավետիսյանի	Նալբանդյան փող. 29
Բանկի շենք. Բանկի Երևանի բաժանմունքը	Արամի փող. 54
Բանկի շենք. Գյուղատնտեսական բանկը և Գյուղբանկի աշխատողների բնակելի տունը	Դեղատան փող. 2, 4, 5
Բանկի շենք. Թիֆլիսի առևտրական բանկը	Նալբանդյան փող. 2
Բանկի շենք. Պետական բանկ	Նալբանդյան փող. 6
Բարձրաքանդակ «Կժով աղջիկը»	Աբովյան պուրակ
Բարձրաքանդակ «Հուշկապարիկ»	
Բարձրաքանդակ «Չայկովսկի»	Եզնիկ Կողբացու փող. 36
Բարձրաքանդակ` Հովհաննես Թումանյանի	
Բարձրաքանդակներ	
Բարձրաքանդակներ	
Բարձրաքանդակներ	
Բարձրաքանդակներ	
Բարձրաքանդակներ	

հուշարձան	վայր, հասցե
Բարձրաքանդակներ «Զապան», «Պեպո», «Դավիթ Բեկ», «Պար», «Սայաթ-նովա», «Բեմ»	
Բարձրաքանդակներ Գիտության երախտավորներին	
Բացօթյա ցուցադրություն	
Բերդշեն Ծիծեռնակաբերդ	Հրազդան գետի աջ ափին, «Ծիծեռնակաբերդ» զբոսայգու տարածքում
Բնակելի տուն	Արովյան փող. 19
Բնակելի տուն	Արովյան փող. 23
Բնակելի տուն	Արովյան փող. 31
Բնակելի տուն	Ամիրյան փող. 3
Բնակելի տուն	Գրիգոր Լուսավորչի փող. 7
Բնակելի տուն	Դեղատան փող. 13
Բնակելի տուն	Զաքիյան փող. 5 (Խորհուրդների փող. 19)
Բնակելի տուն	Զաքիյան փող. 8
Բնակելի տուն	Զաքիյան փող. 10
Բնակելի տուն	Թախրովի փող. 31
Բնակելի տուն	Թումանյան փող. 35
Բնակելի տուն	Հանրապետության փող. 2 նրբ 19
Բնակելի տուն	Մարշալ Բաղրամյան պող. 2
Բնակելի տուն	Մարշալ Բաղրամյան պող. 7
Բնակելի տուն	Մարշալ Բաղրամյան պող. 22ա
Բնակելի տուն	Մեսրոպ Մաշտոցի պող. 9
Բնակելի տուն	Մեսրոպ Մաշտոցի պող. 27
Բնակելի տուն	Մեսրոպ Մաշտոցի պող. 39
Բնակելի տուն	Մոսկովյան փող. 8
Բնակելի տուն	Մոսկովյան փող. 31
Բնակելի տուն	Նալբանդյան փող. 21
Բնակելի տուն	Նալբանդյան փող. 23
Բնակելի տուն	Նալբանդյան փող. 37
Բնակելի տուն	Նալբանդյան փող. 41
Բնակելի տուն	Նալբանդյան փող. 96
Բնակելի տուն	Պարոնյան փող. 3-րդ նրբ 16
Բնակելի տուն	Պարոնյան փող. 3-րդ նրբ 18
Բնակելի տուն	Պուշկինի փող. 25
Բնակելի տուն	Սայաթ-Նովա պող. 3-7
Բնակելի տուն	Սայաթ-Նովա պող. 25
Բնակելի տուն	Վարդանանց փող. 7
Բնակելի տուն	Տիգրան Մեծի պող. 27
Բնակելի տուն	Պուշկինի փող. 1
Բնակելի տուն	Փավստոս Բուզանդի փող. 39
Բնակելի տուն	Փավստոս Բուզանդի փող. 51-55
Բնակելի տուն	Պուշկինի փող. 2
Բնակելի տուն	Տիգրան Մեծի պող. 1
Բնակելի տուն	Տիգրան Մեծի պող. 3

հուշարձան	վայր, հասցե
Բնակելի տուն	Տիգրան Մեծի պող. 9
Բնակելի տուն	Տիգրան Մեծի պող. 11
Բնակելի տուն	Տիգրան Մեծի պող. 13
Բնակելի տուն	Տիգրան Մեծի պող. 15
Բնակելի տուն	
Բնակելի տուն	Հանրապետության փող. 46
Բնակելի տուն	Հանրապետության փող. 48
Բնակելի տուն	Հանրապետության փող. 51
Բնակելի տուն	Հանրապետության փող. 53
Բնակելի տուն «Դերասանների»	Մեսրոպ Մաշտոցի պող. 48
Բնակելի տուն «Իլլի»	Մեսրոպ Մաշտոցի պող. 42 (Թումանյան փող. 29)
Բնակելի տուն «Մասնագետների»	Տերյան փող. 62 (Մուկուվյան փող. 21)
Բնակելի տուն «Պրոֆեսորների»	Արթուրյան փող. 32
Բնակելի տուն (նահանգապետի գրասենյակը)	Հանրապետության փող. 37
Բնակելի տուն Ազիզյանների	Արամի փող. 62
Բնակելի տուն Անասնաբուժական - անասնաբուժական ինստիտուտի դասավանդողների	Նալբանդյան փող. 47
Բնակելի տուն Արտեմ Յարայանի	Եկմալյան 1-ին փող. նրբ. 9
Բնակելի տուն Աֆրիկյանների	Տերյան փող. 11-13
Բնակելի տուն Աֆրիկյանների (ամառանոց)	Ծովակալ Իսակովի պող. 3
Բնակելի տուն Բաբանների	Ազաթանգեղոսի փող. 3
Բնակելի տուն Բարսեղ Եղիազարյանի	Արթուրյան փող. 6
Բնակելի տուն Գ. Բոգոյուրսկու	Նալբանդյան փող. 46
Բնակելի տուն Գաբրիել Աբրահամյանի	Փավստոս Բուզանդի փող. 25
Բնակելի տուն Գեղամ Թադևոսյանի	Արամի փող. 36
Բնակելի տուն Գրիգոր Ամիրյանի	Արթուրյան փող. 10
Բնակելի տուն Գրիգոր Ամիրյանի	Արթուրյան փող. 12
Բնակելի տուն Գրիգոր Եղիազարյանի	Արթուրյան փող. 8
Բնակելի տուն Գևորգ Անտոնյանցի	Փավստոս Բուզանդի փող. 17
Բնակելի տուն Եգոր Խանգաղյանի	Արթուրյան փող. 3/1
Բնակելի տուն Երեմ Սանահյանի	Փավստոս Բուզանդի փող. 30
Բնակելի տուն ԵՐՀԷԿ-ի («Շախմատային»)	Պարոնյան փող. 7
Բնակելի տուն Զարմայր Անդրեասյանի	Արամի փող. 23
Բնակելի տուն Խաչատուր Թադևոսյանի	Արամի փող. 34
Բնակելի տուն Հովհաննես Գրիգորյանի	Փավստոս Բուզանդի փող. 2
Բնակելի տուն Հովհաննես Տեր-Մկրտչյանի	Փավստոս Բուզանդի փող. 9
Բնակելի տուն Մկրտիչ Ենգիբարյանի	Փավստոս Բուզանդի փող. 4
Բնակելի տուն Մկրտիչ Մկրտչյանցի	Արամի փող. 80
Բնակելի տուն Մկրտիչ Տեր-Օհանյանի	Արամի փող. 74
Բնակելի տուն Ս. Մարգարյանի	Տերյան փող. 71
Բնակելի տուն Սարգիս Հախնազարյանի	Արամի փող. 86
Բնակելի տուն Սինթետիկ կաուչուկի գործարանի	Հանրապետության փող. 62
Բնակելի տուն Ստեփան Սողոմոնյանի	Փավստոս Բուզանդի փող. 8
Բնակելի տուն Ստեփան Տիգրանյանի	Նալբանդյան փող. 4

ՆԱԽՆԱԿԱՆ ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՀԱՅՑ

հուշարձան	վայր, հասցե
Բնակելի տուն Վահան Պապոյանի	Մայիսյան փող. 22
Բնակելի տուն Վաղարշակ և Հակոբ Բաբախանյանների	Փավստոս Բուզանդի փող. 26
Բնակելի տուն Վլադիմիր Բրաժնիկովի	Արվյան փող. 68
Բնակելի տուն Փանոս Սողոմոնյանի	Արամի փող. 7
Բնակելի տուն և բուժարան Հովհաննես Հովհաննիսյանի, կոչվում է նաև 1944-ից այստեղ գտնվող «Արտասահմանյան երկրների հետ մշակութային կապերի հայկական ընկերության» անունով («ԱՕԿՄ-ի շենք»)	Արվյան փող. 3
Բնակելի տուն և բուժարան Տեր-Ավետիքյանի	Արվյան փող. 1/1
Բնակելի տուն Ֆադեյ Թադևոսյանի	Արամի փող. 44
Բնակելի տուն Ֆադեյ Քալանթարյանի	Արամի փող. 9
Բնակելի տուն՝ Արտեմ Զալալյանի	Հանրապետության փող. 17
Բնակելի տուն՝ Երվանդ և Իսահակ Տեր-Ավետիքյանների	Հանրապետության փող. 24
Բնակելի տուն՝ Էսապյանի (Էսապյանի պահածոյի գործարան)	Հանրապետության փող. 9
Բնակելի տուն՝ Կարլ և Վիլհելմ Գիլներների	Հանրապետության փող. 15
Բնակելի տուն՝ Միխայիլ ֆոն դեր Նոնների	Հանրապետության 32 1.JPG
Բնակելի տուն՝ Ն. Հովհաննիսյանի	Հանրապետության փող. 16
Բնակելի տուն՝ Վ. Մկրտչյանի	Հանրապետության փող. 18
Բնակելի տուն՝ «Հօկ»-ի	Արվյան փող. 29
Բնակելի տուն՝ Աղաջան Աֆրիկյանի	Պուշկինի փող. 19
Բնակելի տուն՝ Առաքել Աֆրիկյանի	Պուշկինի փող. 38
Բնակելի տուն՝ Արմենակ Մելիքյանցի	Պուշկինի փող. 11
Բնակելի տուն՝ Գաբրիել Գաբրիելյանցի	Արվյան փող. 1/4
Բնակելի տուն՝ Գեղամ Մնացականյանի	Եզնիկ Կողբացու փող. 22(Փավստոս Բուզանդի 42)
Բնակելի տուն՝ Էմին Տեր-Գրիգորյանի	Եզնիկ Կողբացու փող. 41
Բնակելի տուն՝ Լավրենտի Ֆոտինովի	Պուշկինի փող. 28
Բնակելի տուն՝ Կարապետ Աբրահամյանի	Թումանյան փող. 21/1
Բնակելի տուն՝ Հակոբ Բոչնաղյանցի	Եզնիկ Կողբացու փող. 43
Բնակելի տուն՝ Հովհաննես Օհանյանի	Եզնիկ Կողբացու փող. 45
Գավիթ	
Գերեզման Ալեքսանդր Սպենդիարյանի	
Գերեզման Լիպարիտ Մխչյանի	Մովսես Խորենացու և Գրիգոր Լուսավորչի փող. միջև, Թատերական զբոսայգում
Գերեզման Հակոբ Մանանդյանի	
Գերեզման Մայիսյան ապստամբության հերոսների (Ստեփան Ալավերդյան, Սարգիս Մուսայելյան, Բագրատ Ղարիբջանյան)	Մովսես Խորենացու և Գրիգոր Լուսավորչի փող. միջև, Թատերական զբոսայգում
Գերեզման Սիմոն Զաքիյանի	Մովսես Խորենացու, Գրիգոր Լուսավորչի և Զաքիյան փող. միջև, Մանկական զբոսայգում
Գերեզման՝ Երվանդ Սաղումյանի (Երո)	
Գերեզման՝ Էդիկ Մարկոսյանի	
Գերեզման՝ Մովսես Գորգիսյանի	
Գերեզման՝ Մուշեղ Մխչյանի (Վոժո)	
Գերեզման՝ Սամվել Գևորգյանի	
Գերեզմանոց	

ՆԱԽՆԱԿԱՆ ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՀԱՅՑ

հուշարձան	վայր, հասցե
Գինու մառան	
Գինու մառան	
Գլխավոր մասնաշենք	
Գործարան Սպիրտի թորման	
Գործարանի համալիր. Դավիթ Սարաջյանի Գինու-կոնյակի գործարանը	Տիգրան Մեծի պող. 22
Գործարանի համալիր. Շուստովի (Թաիրյանի) Գինու-կոնյակի գործարանը	
Գործարանի շենք. Գիլանյանի լիմոնադի գործարանը	Նալբանդյան փող. 20ա
Գործարանի շենք՝ Համբարձում Սողոմոնյանի կոնյակի գործարանը	Մելիք-Աղամյան փող.
Գրադարանի շենք. Ազգային գրադարանի գլխավոր մասնաշենքը	Տերյան փող. 72
Գրքի պալատի շենքի Տերյան փող. հատվածը	Տերյան փող. 91, Բսահակյան փող. 28, Գ. Քոչարի փող. 4
Դամբարան	Արովյան փող. 3
Դատարանի շենք. Գերագույն դատարանը	Վ. Սարգսյան փող. 6
Դարպաս	
Դարպաս	
Դպրոցի շենք. Եղիշե Չարեցի անվան դպրոցը	Ամիրյան փող. 9
Դպրոցի շենք. Հրաչյա Աճառյանի անվան դպրոցը	Կոբյունի փող. 2ա
Դպրոցի շենք. Ստեփան Շահումյանի անվան դպրոցը	Մեսրոպ Մաշտոցի պող. 33
Եկեղեցական համալիր Ջորավոր Սբ. Աստվածածին	Ղ. Փարպեցու փող. 9բ
Եկեղեցի Ջորավոր Սբ. Աստվածածին	
Եկեղեցի Կոնդի Սբ. Հովհաննես Մկրտիչ	Հովհաննես Կոզեռնի փող. 9
Եկեղեցի Սբ. Աստվածածին (Կաթողիկե)	Արովյան փող. 15
Եկեղեցի Սբ. Սարգիս	Իսրայելյան փող. 19
Եղիշե Չարենցի տուն-թանգարան	Մեսրոպ Մաշտոց պող. 17
Զանգակատուն	
Զորանոցային համալիր Երևանի բերդի	Հրազդանի ձախ ափին
Թանգարան Հայոց ցեղասպանության	
Թանգարան. Ժողովրդական ստեղծագործության պետական թանգարանը (Ժողովրդական ստեղծագործության տուն)	Արովյան փող. 64
Թատրոնի շենք. Գաբրիել Սունդուկյանի անվան պետական ակադեմիական թատրոնը	Գր. Լուսավորչի փող. 6
Թատրոնի շենք. Կոնստանտին Ստանիսլավսկու անվան Ռուսական դրամատիկական թատրոնը	Արովյան փող. 7
Ժայռապատկերներ	
Ինստիտուտի շենք. Անասնաբուժական - անասնաբուժական ինստիտուտը	Նալբանդյան փող. 128
Ինստիտուտի շենք. Երկրաբանական գիտությունների ինստիտուտը	
Ինստիտուտի շենք. Մաթեմատիկայի և մեխանիկայի ինստիտուտները	
Ինստիտուտի շենք. Մարքսիզմ - լենինիզմի հայկական ինստիտուտը	Մարշալ Բաղրամյան պող. 12
Ինստիտուտի շենք. Մեսրոպ Մաշտոցի անվան հին ձեռագրերի գիտահետազոտական ինստիտուտը (մատենադարան)	Մեսրոպ Մաշտոցի պող. 53
Ինստիտուտի շենք. Ֆիզիոթերապիայի ինստիտուտը	Արովյան փող. 54
Խանութ Մելիք-Օհանջանյանի	
Խաչքար	
Խաչքար	
Խաչքար	
Խաչքար	

հուշարձան	վայր, հասցե
Խաչքար	
Խաչքար	
Խաչքար	
Խաչքար	
Խաչքար	
Խաչքար	
Խաչքար	
Խաչքար	
Խաչքար	
Խաչքար	
Խաչքար	
Խաչքար	
Խաչքար	
Խաչքար	
Խաչքար	
Խաչքար	
Խաչքար	
Խաչքար Աղավելի	
Խաչքար Աղեքսանդրի	
Խաչքար Անդրեասի, Արիստակեսի և Փարու	
Խաչքար Գանձակի 1988 թվական նահատակներին	
Խաչքար Գիրխասի	
Խաչքար Գրիգորի Անանի	
Խաչքար Գրիգորի, Մկրտումի, Մալխասի	
Խաչքար Էլիազի	
Խաչքար Խանումի	
Խաչքար Խաչատուրի	
Խաչքար Խոջա Փանոսի	
Խաչքար Հախնազար Աղայի	
Խաչքար Հովհաննեսի	
Խաչքար Հուրիխանի	
Խաչքար Մարգարի և այլոց	
Խաչքար Մարիանի	
Խաչքար Մարկոսի	
Խաչքար Մելիք Աղամալի	
Խաչքար Մելիք Նազի և ծնողների	
Խաչքար Մովսեսի	
Խաչքար Նիկողոսի	
Խաչքար Նիկողոսի, Լեւու	
Խաչքար Սատաթի, Խանրեկու	
Խաչքար Սումգայիթի 1988 թվական զոհերի Հիշատակին	
Խաչքար Սուքիասի	
Խաչքար Սպահանցի Խաչատուրի	
Խաչքար Սպահանցի Խաչատուրի և ծնողների՝ Ղազարի, Տիխանի	

ՆԱԽՆԱԿԱՆ ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՀԱՅՑ

հուշարձան	վայր, հասցե
Խաչքար՝ Ասլիգատի	
Խաչքար՝ Արցախում գոհված մտավորականներին և ԵՊՀ ուսանող-ազատամարտիկներին	
Խաչքար՝ Բաքվի 1990 թվական գոհերի հիշատակին	
Խճանկար «Ավարայրի ճակատամարտ» («Վարդանանք»)	
Խմորման արտադրամասի մասնաշենք	
Կամուրջ «Երևան-Սևան» երկաթուղու	Մյաննիկյան պող. - Մ. Հերացու փող. հատման մասում
Կամուրջ «Կարմիր» (Հրազդանի հին կամուրջ) (Խոջա Փլավի)	Հրազդան գետի վրա
Կամուրջ «Հաղթանակի»	Հրազդան գետի վրա
Կամուրջ Լորքի (Գետառի)	Մյաննիկյան պող.
Կայան Տրանսֆորմատորային	Հանրապետության և Ստ. Շահումյանի անվ. հրապարակների միջև, Ստ. Շահումյանի անվ. զբոսայգում
Կինոթատրոն «Մոսկվա»	Արբվյան փող. 18
Կոթող «Դուռ»	
Կոնյակի մառաններ	
Հակոբ Կոջոյանի և Արա Սարգսյանի տուն-թանգարան	Պուշկինի փող. 62/7
Համալսարանի համակառուց. Երևանի Մխիթար Հերացու անվան բժշկական համալսարանը	Կոբյունի փող. 2
Համալսարանի համակառուց. Երևանի ճարտարագիտական և Երևանի ճարտարապետության և շինարարության պետական համալսարանները	Տերյան փող. 105
Համալսարանի շենք. Երևանի պետական համալսարանի գլխավոր մասնաշենքը	Ալեք Մանուկյան փող. 1
Հանդիսատեսային շենք. Ալեքսանդր Սպենդիարյանի անվան օպերայի և բալետի ազգային ակադեմիական թատրոնը և «Արամ Խաչատրյան» մեծ համերգասրահը	Թումանյան փող. 36
Հանդիսատեսային շենք. Կոմիտասի անվան կամերային երաժշտության տունը	Բսահակյան փող. 1
Հանրախանութ «Մանկական աշխարհ»	Արամի փող. 32
Հանրակացարանի շենք Անասնաբուժական - անասնաբուժական ինստիտուտի հանրակացարանը	Կոբյունի փող. 15-19
Հիդրոէլեկտրակայանի շենք. Երևանի առաջին ՀԷԿ-ը	Հրազդանի ձախ ափին
Հիվանդանոցային շենքերի համակառուց	Արբվյան փող. 54-60
Հիվանդանոցի շենք. մանկաբարձության և գինեկոլոգիայի հիվանդանոցը	Արբվյան փող. 56
Հիվանդանոցի շենք. Մանկական հիվանդանոցը	Արբվյան փող. 60
Հիվանդանոցի շենք. Քաղաքային հիվանդանոցը	Արբվյան փող. 58
ՀՀ Ազգային ժողովի շենք	Մարշալ Բաղրամյան պող. 19
ՀՀ Նախագահի նստավայր	Մարշալ Բաղրամյան պող. 26
Հյուրանոց «Արմենիա»	
Հյուրանոց «Երևան»	Արբվյան փող. 14
Հուշակոթող	
Հուշակոթող «Հայ մշակույթի երախտավորներ»	
Հուշակոթող Վիկտոր Համբարձումյանին	
Հուշակոթող՝ Ալեքսանդր Սպենդիարյանի	Նալբանդյան փող. 21
Հուշակոթող՝ Ակսել Բակունցի	
Հուշակոթող՝ Դերենիկ Դեմիրճյանի	Արբվյան փող. 29
Հուշակոթող՝ Թորոս Թորամանյանի	Պուշկինի փող. 31
Հուշակոթող՝ Հակոբ Կոջոյանին և Արա Սարգսյանին	

ՆԱԽՆԱԿԱՆ ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՀԱՅՑ

հուշարձան	վայր, հասցե
Հուշակոթող՝ Հակոբ Մանանդյանի	
Հուշակոթող՝ Հայկ Գյուլիքսիյանին	
Հուշակոթող՝ Հրաչյա Աճառյանի	Մեսրոպ Մաշտոցի պող. 45
Հուշակոթող՝ Մանուկ Աբեղյանի	
Հուշակոթող՝ Ստեփան Մալխասյանցին	
Հուշակոթող՝ Վախթանգ Անանյանի	Պարոնյան փող. 1
Հուշահամալիր՝ Մեծ եղեռնի զոհերին	Ծիծեռնակաբերդի զբոսայգի
Հուշաղբյուր Երկրորդ աշխարհամարտում զոհված գյուղատնտեսական ինստիտուտի դասախոսներին և ուսանողներին	
Հուշաղբյուր Մեծ եղեռնի և Սպիտակի 1988 թվականի դեկտեմբերի 7-ի երկրաշարժի զոհերին	Կորյունի փող. 15
Հուշաղբյուր Սայաթ-Նովային	Մեսրոպ Մաշտոցի պող. 46
Հուշաղբյուր՝ Երկրորդ աշխարհամարտում զոհված համալսարանականներին	
Հուշաղբյուր՝ Երկրորդ աշխարհամարտում զոհված պոլիտեխնիկականներին	
Հուշաղբյուր՝ Երևան և Կարբարա քաղաքների բարեկամության	Օղակաձև զբոսայգի
Հուշաղբյուրներ՝ Խորհրդային Միության երիտասարդ հերոսներին	Խաչատուր Աբովյանի անվան մանկական այգում
Հուշասլ Երկրորդ աշխարհամարտում զոհված պիոներներին	Օղակաձև զբոսայգի
Հուշարձան «Բանվոր և կոլտնտեսական»	
Հուշարձան «Մուսա»	
Հուշարձան Ալ. Սպենդիարյանի	Խանջյան փող. 27, Ալ. Սպենդիարյանի անվ. երաժշտական դպրոցի առջև
Հուշարձան Անանիա Շիրակացու	
Հուշարձան Գաբրիել Սունդուկյանի	
Հուշարձան Գրիգոր Տաթևացու	
Հուշարձան Երկրորդ աշխարհամարտում զոհված բժշկական ինստիտուտցիներին	
Հուշարձան Թորոս Ռոպինի	
Հուշարձան Կոմիտասի	Սայաթ-Նովայի պող. 1ա
Հուշարձան Հովհաննես Թումանյանի	
Հուշարձան Հրաչյա Աճառյանի	
Հուշարձան Մեծ եղեռնի զոհերին	
Հուշարձան Մեսրոպ Մաշտոցի	
Հուշարձան Մխիթար Գոշի	
Հուշարձան Մովսես Խորենացու	
Հուշարձան Ստեփան Շահումյանի	
Հուշարձան Ստեփան Շահումյանի	
Հուշարձան Վալերի Բրյուսովի	Թումանյան փող. 42
Հուշարձան Տիգրան Պետրոսյանի	
Հուշարձան Ֆրիկի	
Հուշարձան՝ Կարո Հալաբյանի	Օղակաձև զբոսայգի
Հուշարձան՝ «Բարեկամության ձեռքեր»	Օղակաձև զբոսայգի
Հուշարձան՝ «Էրեբունի-Երևան» («Կենաց Ծառ»)	Մեսրոպ Մաշտոցի և Մարշալ Բաղրամյան պող. Ա. Զորյան փող. միջև
Հուշարձան՝ «Հավերժական կրակ» (Հայաստանում Խորհրդային կարգերի հաստատման	Հանրապետության և Մտ.

ՆԱԽՆԱԿԱՆ ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՀԱՅՑ

հուշարձան	վայր, հասցե
համար գոհված մարտիկների հուշարձան)	Շահումյանի անվ. հրապարակների միջև, Ստ. Շահումյանի անվ. զբոսայգում
Հուշարձան՝ «Պեպո»	Մովսես Խորենացու և Գրիգոր Լուսավորչի փող. միջև, Թատերական զբոսայգում
Հուշարձան՝ Ալեքսանդր Գրիբոյեդովի	Օղակաձև զբոսայգի
Հուշարձան՝ Ալեքսանդր Թամանյանի	Թամանյան-Մոսկովյան փող. խաչմերուկում
Հուշարձան՝ Ալեքսանդր Մյասնիկյանի	Մովսես Խորենացու, Գրիգոր Լուսավորչի և Բեյրութի փող. միջև
Հուշարձան՝ Ալեքսանդր Պուշկինի	Մոսկովյան փող. 17
Հուշարձան՝ Ալեքսանդր Սպենդիարյանի	
Հուշարձան՝ Ադասի Խանջյանի	Տիգրան Մեծի պող. 26ա
Հուշարձան՝ Անդրեյ Սախարովի	
Հուշարձան՝ Անտոն Չեխովի	Մարշալ Բաղրամյան պող. 16
Հուշարձան՝ Ասքանազ Մոսկովյանի	Տեղյան փող. 2
Հուշարձան՝ Ավետիք Բսահակյանի	Օղակաձև զբոսայգի
Հուշարձան՝ Արամ Խաչատրյանի	
Հուշարձան՝ Արմեն Տիգրանյանի	Օղակաձև զբոսայգի
Հուշարձան՝ Արշավիր Շավարշյանի	Վարդանանց փող. 30
Հուշարձան՝ Գինու կոմբինատի հիմնադրման 100-ամյակին	
Հուշարձան՝ Եղիշե Չարենցի	
Հուշարձան՝ Եղիշե Չարենցի	Օղակաձև զբոսայգի
Հուշարձան՝ Լեոնիդ Ենգիբարյանի	Ազաթանգեղոսի փող. 1
Հուշարձան՝ Խաչատուր Աբովյանի	Աբովյան փող. վերջնամասում, Աբովյան պուրակում
Հուշարձան՝ Խաչատուր Աբովյանի	Խանջյան փող. 5
Հուշարձան՝ Հակոբ Մեղապարտի	
Հուշարձան՝ Հայաստանում Խորհրդային կարգերի հաստատման 20-ամյակին (Կարմիր բանակի մարտիկներին)	Մովսես Խորենացու, Գրիգոր Լուսավորչի և Զաքիյան փող. միջև, Մանկական զբոսայգում
Հուշարձան՝ Հայաստանում Խորհրդային կարգերի հաստատման 30-ամյակին	Ծովակալ Իսակովի պող.
Հուշարձան՝ Մարգար Սեդրակյանի	
Հուշարձան՝ Մարտիրոս Սարյանի	Մեսրոպ Մաշտոցի և Մարշալ Բաղրամյան պող. ու Զորյան փող. հանգույցում
Հուշարձան՝ Միքայել Նալբանդյանի	Օղակաձև զբոսայգի
Հուշարձան՝ Միքայել Նալբանդյանի	Նար Դոսի փող. 38
Հուշարձան՝ Մովսես Խորենացու	
Հուշարձան՝ Նար Դոսի	Հովհաննես Քաջագնու փող. 12/1
Հուշարձան՝ Նելսոն Ստեփանյանի	Մովսես Խորենացու, Գրիգոր Լուսավորչի և Զաքիյան փող. միջև, Մանկական զբոսայգում
Հուշարձան՝ Ստեփան Լիսիցյանի	Տիգրան Մեծի փող. 38
Հուշարձան՝ Վահան Տեղյանի	Օղակաձև զբոսայգի

ՆԱԽՆԱԿԱՆ ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՀԱՅՑ

հուշարձան	վայր, հասցե
Հուշարձան՝ Վաղարշ Վաղարշյանի	Օովակալ Բսակովի պող. 2
Հուշարձան՝ Վարդան Մամիկոնյանի	Օղակաձև զբոսայգի
Հուշարձան՝ Վլադիմիր Մայակովսկու	Գր. Լուսավորչի փող. 27
Հրապարակ՝ Անդրեյ Մախարովի անվան	Նալբանդյան, Պուշկինի և Վարդանանց փող. հանգույցում
Հրապարակի համալիր. Ազատության հրապարակը	Թումանյան, Մեսրոպի Մաշտոց, Տերյան և Սայաթ - Նովա փողոցների տարածքում
Հրապարակի համալիր. Հանրապետության Հրապարակը	
Հրշեջ կայան. Կամավոր հրշեջ ընկերության շենքը (Հրշեջ դեպո)	Ա. Մախարովի հրապարակ 19
Մանկապարտեզի շենք. Երևանի կայագործի մանկապարտեզը	Չարենցի փող. 38
Մասնաշենք	
Մասնաշենք	
Մասնաշենք	
Մասնաշենք գլխավոր	
Մասնաշենք՝ առաջին	
Մասնաշենք՝ երկրորդ	
Մասնաշենք՝ երրորդ (գլխավոր)	
Մատուռ Անանիա Առաքյալի (գանգակատուն)	
Մարզադաշտ. Վազգեն Սարգսյանի անվան հանրապետական մարզադաշտը	Վարդանանց փող. 65
Մարզահամերգային համալիր. «Կարեն Դեմիրճյան» մշակույթի կենտրոնը	Լենինգրադյան փող. 1
Մարտիրոս Սարյանի տուն-թանգարան	Մարյան փող. 3
Մաքսիմ Գորկու դիմաքանդակ	Ալեք Մանուկյան փող. 3
Մզկիթ «Կապույտ» (Գյոյ մզկիթ)	Մեսրոպ Մաշտոցի պող. 12
Մզկիթ Աբաս Միրզայի (Մարդարի)	Խորհրդարանի փող. 40
Մզկիթ Թափաբաշի	Ռուսթավելու փող. 4
Մշակույթի տուն. Արական գիմնազիայի (Հայհամերգի փոքր դահլիճ) և թանգարանների շենքը	Աբովյան փող. 2
Մշակույթի տուն. Տիգրան Պետրոսյանի անվան շախմատիստի կենտրոնական տունը	Խանջյան փող. 50
Շ. Ազնավուրի անվան հրապարակ	
Շուկայի շենք. Կենտրոնական ծածկած շուկան	Մեսրոպ Մաշտոցի պող. 3ա
Որմնանկար	
Որմնանկար «Աստվածամայրը մանկան հետ»	
Որմնանկար «Ավետում»	
Որմնանկար «Հայաստան»	Սայաթ-Նովայի պող. 15
Որմնանկարներ	
Որմնանկարներ	
Որմնանկարներ «Հայ մշակույթի պատմություն»	
Ուսումնական հաստատության համակարգից. Արական գիմնազիան	Ամիրյան փող.
Ուսումնական հաստատության շենք. Երևանի ուսուցչական սեմինարիան	Աբովյան փող. 52
Ուսումնական հաստատության շենք. Հռիփսիմյան իգական գիմնազիան	Ամիրյան փող. 28/6
Պալատ պիոներների և դպրոցականների (քաղաքային Պիոներ - պալատ)	Մոսկովյան փող. 3
Պահեստի մասնաշենք	
Պահեստի շենք	
Պաննո «Հայաստան»	

ՆԱԽՆԱԿԱՆ ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՀԱՅՑ

հուշարձան	վայր, հասցե
Պաննոներ «Հայ գիտության կաճառներ» («Մեսրոպ Մաշտոց», «Մովսես Խորենացի»)	
Պարիսպ	Երևանի բերդի տարածքում, Հրազդան գետի ձախ ափին
Պոլիկլինիկայի շենք	Մոսկովյան փող. 15
Զբանցույց	Հրազդան գետի վրա. «Հաղթանակ» կամրջի մոտ
Զբանցք՝ Մամոնի	Կոնոթ թաղամաս, Հրազդանի ձախ ափին
Սառցակոմբինատ	Արշակունյաց պող. 9
Սերգեյ Փարաջանովի թանգարան	Զորագյուղ ազգագրական թաղամաս 15-16
Սպիրտի գտման մասնաշենք	
Ստեղծագործական միության շենք. Հայաստանի գրողների միությունը (գրողների տունը)	Մարշալ Բաղրամյան պող. 3
Ստեղծագործական միության շենք. Հայաստանի կոմպոզիտորների միությունը (կոմպոզիտորների տունը)	Դեմիրճյան փող. 25
Ստեղծագործական Միության շենք. Հայաստանի ճարտարապետների միությունը (Ալ. Թամանյանի անվան Հայաստանի ճարտարապետի տունը)	Մարշալ Բաղրամյան պող. 17
Ստեղծագործական միության շենք. Հայաստանի նկարիչների նիությունը («Նկարչի տուն»)	Աբովյան փող. 16
Վարչական շենք «Հայէներգո»-ի գլխավոր վարչության	Աբովյան փող. 27
Վարչական շենք Դեղատների գլխավոր վարչության	Պուշկինի փող. 56
Վարչական շենք ՀՀ Ազգային անվտանգության նախարարության	Նալբանդյան փող. 104
Վարչական շենք Նահանգապետարանի	Հանրապետության փող. 32
Վարչական շենք. Արհմիությունների տունը և Կապի նախարարությունը	
Վարչական շենք. Արքունական պալատը և Նահանգական գանձատունը	Նալբանդյան փ. 48
Վարչական շենք. Երկրաբանական վարչության նախկին շենքը	Ա. Սախարովի հրապարակ
Վարչական շենք. Կառավարական երկրորդ տունը	
Վարչական շենք. Կառավարական տունը (ՀՀ Նախարարների խորհրդի շենք)	
Վարչական շենք. Սպորտկոմիտեն և ֆիզկուլտուրայի կենտրոնական տունը	Աբովյան փող. 9
Վարչական շենք. Փոխադարձ վարկի ընկերությունը	Մ. Խորենացու փող. 18
Վարչական շենք. Քաղաքային ոստիկանության վարչությունը	Մ. Խորենացու փող. 22
Վիշապաքար	
Վիշապաքար	Օղակաձև զբոսայգի
Վիշապաքար	Կառավարական երրորդ շենքի գլխավոր ճակատի մոտ
Վիտրաժ «Հայաստան»	
Տակառագործական արհեստանոցի մասնաշենք	
Տապանաքար	
Տապանաքար	
Տապանաքար	
Տապանաքար	Կառավարական երրորդ շենքի գլխավոր ճակատի մոտ
Տապանաքար	Կառավարական երրորդ շենքի գլխավոր ճակատի մոտ
Տապանաքար Պարոն Մարգարի	
Տապանաքար Զուղայեցի Տիրացու Պետրոսի	
Տուն-թանգարան Ալեքսանդր Սպենդիարյանի	Նալբանդյան փող. 21

ՆԱԽՆԱԿԱՆ ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՀԱՅՑ

հուշարձան	վայր, հասցե
Տուն-թանգարան Դերենիկ Դեմիրճյանի	Աբովյան փող. 29
Տուն-թանգարան Երվանդ Քոչարի	
Տուն-թանգարանի շենք. Հովհաննես Թումանյանի տուն-թանգարանը	Մոսկովյան փող. 40
Փողոցի կառուցապատման հատվածներ. Աբովյան փողոցը 1	Աբովյան փող.
Փողոցի կառուցապատման հատվածներ. Աստաֆյան փողոցը	
Փողոցի կառուցապատման հատվածներ. Հին Կազարմայի փողոցը	Տիգրան Մեծի պող.
Փողոցի կառուցապատման հատվածներ. Նահանգական փողոցը	Հանրապետության փող.
Փողոցի կառուցապատման հատվածներ. Տեր-Ղուկասովի փողոցը	Նալբանդյան փող.
Փողոցի կառուցապատման հատվածներ. Ցարական փողոցը	Արամի փող.
Քանդակ «Լեռնեցիների պարը»	Պարոնյան փող. 40
Քանդակ «Ջրավաճառ պատանին» («Երևանի Սառը Ջուրը»)	Մովսես Խորենացու և Գրիգոր Լուսավորչի փող. միջև, Թատերական զբոսայգում
Քանդակ «Վանեցի աղջիկը»	Աբովյան փող. և Սայաթ-Նովայի պող. խաչմերուկ
Քանդակ «Վերածնված Հայաստան»	Օղակաձև զբոսայգի
Քարայր-կացարան Այգեձոր-1	Հրազդանի ձախ ափին
Քարայր-կացարան Այգեձոր-2	Հրազդանի ձախ ափին
Քարայր-կացարան Այգեձոր-3	Հրազդանի ձախ ափին
Քարայր-կացարան Ծիծեռնակաբերդ-1	Հրազդանի աջ ափին
Քարայր-կացարան Ծիծեռնակաբերդ-2	Հրազդանի աջ ափին
Քարայր-կացարան Չորագյուղ-1	
Քարայր-կացարան Չորագյուղ-2	
Քարայր-կացարան Չորագյուղ-3	
Քարայր-կացարան Նորագյուղ-1	Նորագյուղ թաղամաս, Գետառ և Հրազդան գետերի խառնարանի մոտ
Քարայր-կացարան Նորագյուղ-2	Նորագյուղ թաղամաս, Դավմայի այգիների հվ- աե եզրին
Քարայր-կացարան Նորագյուղ-3	Նորագյուղ թաղամաս, Դավմայի այգիների հվ-աե եզրին
Քարայր-կացարան Նորագյուղ-4	ԵրՀԵԿ-ի դիմաց
Քարայր-կացարան Նորագյուղ-5	ԵրՀԵԿ-ի դիմաց
Քարայր-կացարան Նորագյուղ-6	Նորագյուղ թաղամաս, «Արարատ» գինու կոմբինատի դիմաց, Հրազդան գետի հին կամրջի մոտ
Քարայր-կացարան Նորագյուղ-7	Նորագյուղ թաղամաս, «Արարատ» գինու կոմբինատի դիմաց, Հրազդան գետի հին կամրջի մոտ
Ֆաբրիկայի շենք. Կարի ֆաբրիկան	Մեսրոպ Մաշտոցի պող. 8

Հիդրոերկրաբանական տեսակետից տարածքում գրունտային ջրերի տեղամասերը գտնվում են ցածր հորիզոնների վրա, քանի որ հրաբխածին կազմավորումները բնութագրվում են ճեղքավորվածությամբ: Ուսումնասիրվող տարածքն աղքատ է գրունտային ջրերից: Նախկինում տվյալ տեղամասում մինչև 50 մետր խորությամբ փորված հորատանցքերով ստորերկրյա ջրեր չեն բացահայտվել և ըստ արխիվային

նյութերի հրաբխային սարահարթի սահմաններում դրանք գտնվում են 50 մետրից խորը հորիզոններում, իսկ ավելի խորը տեղակայված ջրերը սնում են Արարատյան հարթավայրի հորիզոնները:

Տիզիկաերկրաբանական վտանգավոր երևույթներ՝ ինչպիսիք են կարսուր, սողանքը,

քարաթափությունը, փլուզումը և այլն, որոնք կարող են բացասական ազդեցություն ունենալ ուսումնասիրվող տեղամասում նախագծվող կառույցի վրա՝ բացակայում են:

Շրջանի սեյսմիկ պայմանները

Ըստ սեյսմիկ հատկության՝ ՀՀՇՆ -20.04.2020թ.-ի, տեղագնվող շրջանը գտնվում է II սեյսմիկ գոտում՝ գրունտների $A_{max} = 0.4g$ արագացմամբ, 9 և ավելի բալլ սեյսմիկությամբ:

Մոտեցումներն ապահովված են Դ.Դեմիրճյան փողոցից:

Շինարարական աշխատանքների իրականացման տարածքում հողաբուսաշերտը բացակայում է:

Տարածքում բնության և պատմամշակույթային հուշարձաններ չկան: Ծառաթուփային բուսականությունը բացակայում է:

Երևան քաղաքը գտնվում է Արարատյան դաշտավայրի հյուսիս-արևելյան մասում՝ չոր տափաստանային՝ կիսաանապատների տարրերով, լանդշաֆտային գոտում:

Տարածքի երկրաբանական կառուցվածքին մասնակցում են վերին պլիոցենից մինչև ժամանակակից հասակի նստվածքների համախմբեր, որոնք հիմնականում ներկայացված են հրաբխային, հրաբխա-նստվածքային ֆացիաներով:

Ժամանակակից ռելիեֆի ձևավորման պատմությունը սկսվում է վերին պլիոցենի ժամանակներից, երբ միոցենի նստվածքների հողմնահարված, էրոզիոն-դենուդացիոն մակերեսին սկսվել են տեղադրվել վերին պլիոցենի հասակի հրաբխային ապարներ, ինչպես նաև չորրորդական և ժամանակակից առաջացումներ:

2.2 ԿԼԻՄԱՆ

Ընդհանուր առմամբ Երևանի կլիման արտահայտված ցամաքային բնույթ է կրում՝ շոգ և չոր ամառներին հաջորդում են չափավոր ցուրտ, անկայուն ձնածածկով ձմեռները: Կլիմայի առանձնահատկությունները պայմանավորված են. ամռանը՝ հարավից՝ չոր տաք օդային զանգվածների, ձմռանը՝ հյուսիսից՝ ցուրտ օդային զանգվածների ներխուժումով:

Տեղանքի կլիմայական պայմանները բերված են ըստ Երևան-«Արաբկիր» օդերևութաբանական կայանի տվյալների:

Ջերմաստիճանի բացարձակ մինիմումը ոչ ցածր է քան -30°C , բացարձակ մաքսիմումը հասնում է $+42^{\circ}\text{C}$: Օդի միջին ջերմաստիճանները ըստ ամիսների Երևան քաղաքի հարավային արդյունաբերական շրջանի համար բերված են աղյուսակ 2.1-ում «Շինարարական կլիմատոլոգիա» СНиП II-7.01-96 տվյալների համաձայն:

Աղյուսակ 2.1. Մթնոլորտային օդի միջին ջերմաստիճանը Երևան "Արաբկիր" օդերևութաբանական կայանի տվյալներով

Օդերևութաբանական կայան	Օդերևութաբանական կայանի բարձրությունը, մ	Միջին ջերմաստիճանը ըստ ամիսների, C°												Միջին տարեկան	Բացարձակ նվազագույն	Բացարձակ առավելագույն
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12			
Երևան	1113	-2.9	-0.8	5,1	11.8	16.3	20.8	24,5	24.2	19.9	13,1	6.4	0.1	11,5	-21	41

Աղյուսակ 2.2. Օդի հարաբերական խոնավությունը Երևան "Արաբկիր" օդերևութաբանական կայանի տվյալներով

Օդերևութաբանական կայան	Օդի հարաբերական խոնավությունը ըստ ամիսների, %												Միջին տարեկան	Միջին ամսական ժ. 15-ին	
														հունվարին	օգոստոսին
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12			
Երևան	77	73	61	57	59	53	49	50	51	60	70	76	61	69	35

Աղյուսակ 2.3. Մթնոլորտային տեղումները Երևան "Արաբկիր" օդերևութաբանական կայանի տվյալներով

Բնակավայրի անվանումը	Տեղումների												Տարեկան	Չնաձածկույթ		
	Քանակը միջին ամսական / օրական առավելագույն, մմ													Առավելագույն տասնօրյակա-յին բարձրությունը,սմ	Տարվա մեջ ձնաձածկույթով օրերի քանակը	Չյան մեջ ջրի Առավելա-գույն քանակը,մմ
	Ըստ ամիսների															
	28	31	38	48	55	29	16	8	11	31	30	28	353			
Երևան	22	28	26	34	47	47	34	22	47	34	30	26	47	50	53	152

Աղյուսակ 2.4 Քամի

Բնակավայր, օդերևույթաբանական կայանի անվանումը	Միջին տարեկան մթնոլորտային ճնձում, (հՊա)	Ամիսներ	Կրկնելիությունը, % ըստ ուղությունների Միջին արագություն, մ/վ								Անհողությունների կրկնելիություն, %	Միջին ամսական արագությունը, մ/վ	Միջին տարեկան արագությունը, մ/վ	Ուժեղ քամիներով (>15մ/վ) օրերի քանակը	Հաշվարկային արագությունը, մ/վ, որը հնարավոր է մեկ անգամ "n" տարիների ընթացքում		
			Հյուսիսայն (Հս)	Հյուսիս-Արևելյան (ՀսԱրլ)	Արևելյան (Արլ)	Հարավ-Արևելյան (ՀվԱրմ)	Հարավ (Ավ)	Հարավ-Արևմտյան (ՀվԱրմ)	Արևմտյան (Արմ)	Հյուսիս-Արևմտյան (ՀսԱրմ)					20	50	100
Երևան «Արաբկիր»	889,7	հունվար	13	29	8	7	14	20	6	3	45	0,9	2,0	30	20	23	25
			1,9	1,9	1,6	1,7	1,8	1,5	1,8	1,9							
		ապրիլ	15	29	6	8	12	17	9	4	15	2,1					
			3,1	2,6	2,3	2,2	2,5	2,4	2,5	2,5							
		հուլիս	28	32	3	3	8	16	7	3	13	3,4					
			6,0	4,8	1,7	1,7	1,7	1,7	2,0	2,6							
		հոկտեմբեր	17	37	6	5	10	16	6	3	19	1,8					
			2,9	2,5	2,0	1,9	1,7	1,9	1,9	2,0							

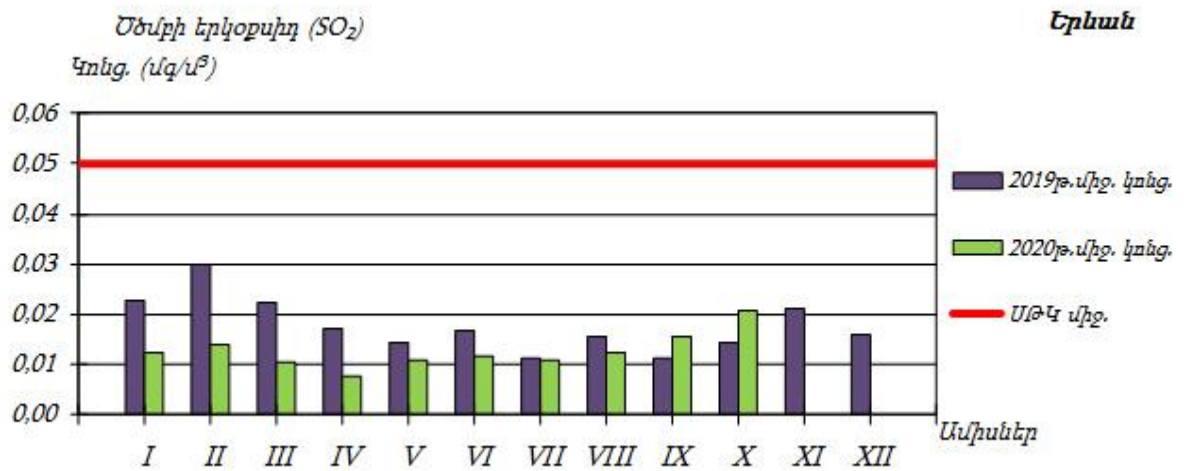
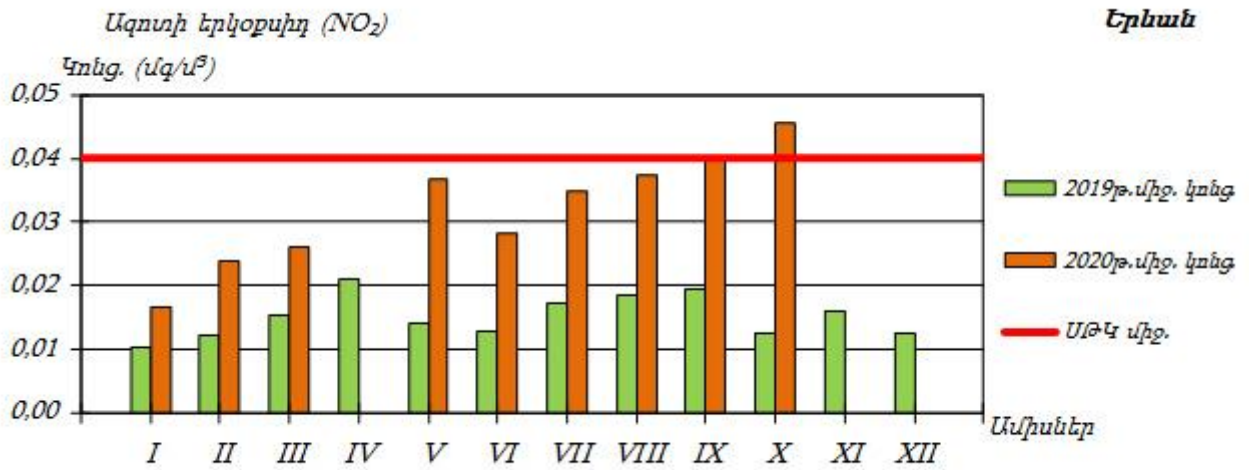
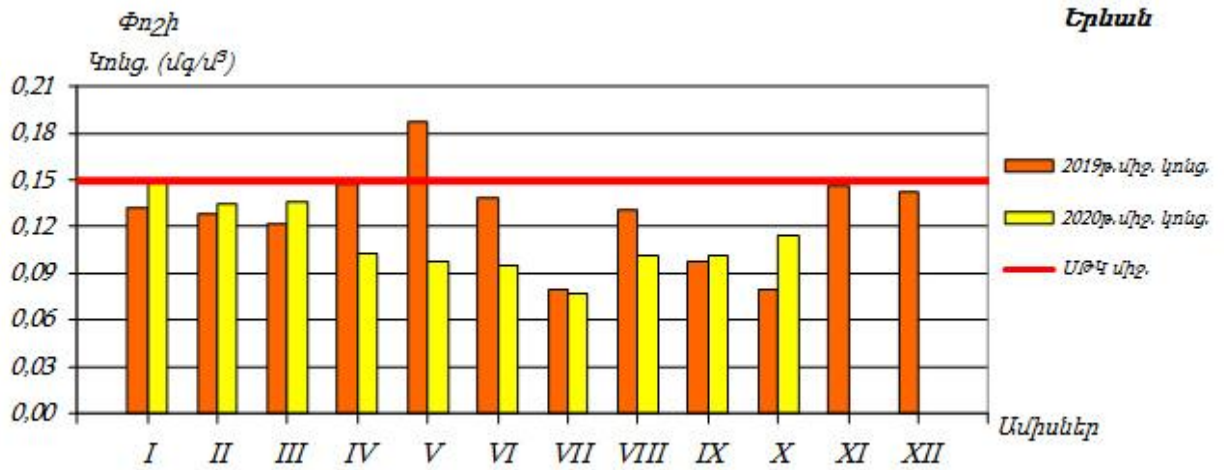
2.3 Օդային ավազան

Երևան քաղաքի մթնոլորտային օդի աղտոտվածությունը վերահսկվում է ՀՀ Շրջակա միջավայրի նախարարության “Հիդրոօդերևութաբանության և մոնիթորինգի կենտրոն” ՊՈԱԿ կողմից:

Երևան քաղաքում կատարվում են փոշու, ծծմբի երկօքսիդի, ազոտի օքսիդների, ածխածնի մոնօքսիդի և գետնամերձ օզոնի դիտարկումներ: Քաղաքում գործում է 42 շարժական դիտակետ և 5 անշարժ դիտակայան (№1, №2, №7, №8, №18), որից երկուսում՝ №2 և №18 կատարվում են միայն ակտիվ նմուշառում, իսկ մնացած 3 դիտակայանում (№1, №7, №8)՝ ինչպես ակտիվ, այնպես էլ ավտոմատ դիտարկումներ:

Սույն հայտում նախատեսված միջոցառումների արդյունքում՝ օդային ավազանի աղտոտվածության լրացուցիչ ավելացում չի սպասվում:

Երևան քաղաքում որոշված աղտոտիչների միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

2.4 Ջրային ռեսուրսներ

«Կախված տեղանքի առանձնահատկություններից՝ յուրաքանչյուր ջրավազանային կառավարման տարածքի ջրի որակի ապահովման նորմերը սահմանելու մասին» ՀՀ կառավարության 2011 թվականի հունվարի 27-ի N 75-Ն որոշմամբ ՀՀ-ում մակերևութային ջրերի որակի գնահատման համակարգը ջրի քիմիական որակի յուրաքանչյուր ցուցանիշի համար տարբերակում է կարգավիճակի հինգ դաս՝ «գերազանց» (1-ին դաս), «լավ» (2-րդ դաս), «միջակ» (3-րդ դաս), «անբավարար» (4-րդ դաս) և «վատ» (5-րդ դաս): Ջրի քիմիական որակի ընդհանրական գնահատականը ձևավորվում է վատագույն որակ ցուցաբերող ցուցանիշի դասով:

ՀՀ տարածքում ջրերի կառավարումը կատարվում է 6 գետավազանային կառավարման տարածքների միջոցով:

ՀՀ տարածքում ջրային ռեսուրսների ֆոնային աղտոտվածությունը նույնպես պարբերական մոնիթորինգի է ենթարկվում ՀՀ շրջակա միջավայրի նախարարության «Հիդրոոդերևութաբանության և մոնիթորինգի կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի կողմից, որի տվյալները 2019 թվականի (վերջին տարեկան տեղեկանք) ամփոփ տեղեկանքից բերված են ստորև:

Հրազդանի ջրավազանային կառավարման տարածք

Նախատեսվող գործունեության իրականացման տարածքը տեղակայված է Հրազդանի ջրավազանային կառավարման տարածքում: Հրազդան գետի գետի վերին ջուրը «միջակ» որակի է (3-րդ դաս): Արգնի ՀԷԿ-ից ներքև, Դարբնիկ գյուղի մոտ և գետաբերանի հատվածներում /Երևանից ներքև/ ջուրը «վատ» որակի է (5-րդ դաս): Գետառ գետի գետաբերանի հատվածում ջուրը «վատ» որակի է՝ (5-րդ դաս): Վատ որակը պայմանավորված է լուծված թթվածնի, ԹԿՊ₅, ամոնիում իոնի, ֆոսֆատ իոնի, մանգանի, վանադիումի, ընդհանուր ֆոսֆորի բարձր պարունակությամբ:

Նախատեսվող գործունեությունը ջրային ավազանի աղտոտվածությունը չի ավելացնի, քանի որ նախատեսված են անհրաժեշտ միջոցառումներ հնարավոր ազդեցությունների նվազեցմանն ուղղված:

2.5 Հողերի նկարագիրը

Հողերը

Տարածաշրջանում հանդիպում են հողածածկի հետևյալ տիպերը.

- ❖ Բաց շագանակագույն խճաքարային տեղ-տեղ կարբոնատային ցեմենտացած
- ❖ Կիսաանապատային գորշ խճաքարային տեղ-տեղ կարբոնատային
- ❖ Պլեոհիդրոմորֆ կապակցված մնացորդային ալկալիացած աղակալած:

2.6 Հիմնային աշխատանքներ

Նախատեսվող գործունեության նախագիծը ենթադրում է նաև հիմքերի փորման աշխատանքների իրականացում: Ե/բ հիմքերի տեղադրման համար կատարվելու է մոտ 5700 խմ ընդհանուր ծավալով փորման աշխատանքեր հանվող 3200 խմ ծավալով զանգվածը կտեղափոխվի Երևանի քաղաքապետարանի կողմից օրենքով սահմանված կարգով հատկացված վայր, մնացած մասը՝ կարճաժամկետ կպահվի շինարարական հրապարակում և կօգտագործվի որպես հետլիցք:

Շինարարական աշխատանքների իրականացման տարածքում հողաբուսաշերտը բացակայում է: Համաձայն տեղամասի ինժեներա-երկրաբանական կառուցվածքի առաջին շերտը՝ **կավավազ խճով և մանրախճով:**

2.7 Կենսաբազմազանություն

Բուսական աշխարհ: Նախատեսվող գործունեության տարածքը բուսաաշխարհագրական տեսակետից պատկանում է Երեւանի ֆլորիստիկ շրջանին, որին սովորաբար յուրահատուկ են կիսաանապատային եւ անապատային բուսածածկույթը, տարածքի հարեւանությամբ հանդիպող սակավ բուսատեսակները հիմնականում քսերոֆիտներ (չորասերներ) են: Ընդհանուր առմամբ, Երեւանի ֆլորիստիկ շրջանին բնորոշ, քսերոֆիտ, օշինդրային կիսաանապատների բուսածածկ ոչ բնակելի, ոչ արտադրական, բնական բուսածածկով տարածքներում կարող է աչքի ընկնել տեսակային հարուստ բազմազանությամբ: Որպես կանոն, այս տեսակները տարածված են ոչ աղակալված, մակերեսային քարքարոտ գորշ հողերի վրա եւ ներկայացված են օշինդրաէֆեմերային-կիսաանապատային եւ հալոֆիլ-անապատային տիպերով: Օշինդրային կիսաանապատների հիմնական բաղադրիչը օշինդր բուրավետն է (*Artemisia fragrans*), որը մինչեւ 50 սմ բարձրության, փայտացած առանցքով կիսաթփիկ է: Այն զարնանը եւ ամռանը պահպանում է իր մոխրագույն տեսքը, աշնանը ծածկվում է մանր դեղին ծաղիկներով: Գարնանը այդ թփերի միջ եւ ընկած տարածությունը զբաղեցնում են էֆեմերները՝ *Ceratocephalus falcatus*, *Ziziphora tenuiflor*, *Ziziphora persica*, *Alyssium desertorium*, *Poa bulbosa*, *Bromus tectorium*, *Lepidium vesicarium* տեսակներով: Հունիսի կեսերին, տեղումների քանակին նվազեցման եւ օդի ջերմաստիճանի բարձրացման հետ այս տեսակները չորանում են: Սակայն աշնանը տեղումների ավելացման հետ մեկտեղ օշինդրային անապատները վերակենդանանում են, ծաղկում են՝ օշինդրը (*Artemisia*), *Kochia prostata*, *Noaea mucronata* եւ այլ բուսատեսակներ: Ուշ աշնանը եւ ձմռանը հողը ծածկվում է աճող էֆեմերների կանաչ գորգով: Երեւանի ֆլորիստիկ շրջանին բնորոշ, Կարմիր գրքում գրանցված բուսատեսակներից են՝ *Acorus calamus* L. (Խնկեղեգճահճային), *Lepidium lyratum* L. (Նվարդակքնարածեւ), *Salsola tamamschjanae* Iljin (Օշան Թամամշյանի), *Astragalus paradoxus* Bunge (Գագտար օրինակ), *Glycyrrhiza echinata* L. (Մատուտակ խոզանավոր), *Rhizocephalus orientalis* Boiss. (Արմատագլխիկ արեւելյան): Նշված բուսատեսակները հանդիպում են Երեւանի ֆլորիստիկ շրջանում, սակայն ծրագրի համար նախատեսված տարածքներում տարածման արեւալներ չունեն: Նախնական ուսումնասիրությունների եւ գրականական տվյալների նույնականացման

արդյունքում բուն նախատեսվող գործունեության իրականացման տարածքում ՀՀ Կարմիր գրքում գրանցված բույսեր չեն հայտնաբերվել:

Կենդանական աշխարհ: Նախատեսվող գործունեության հարակից տարածքներին եւ ընդհանուր լանդշաֆտային գոտուն բնորոշ կաթնասունների տեսակային կազմից ամենուրեք հանդիպում են՝ *Mucrotus arvalis* Pall. (դաշտամուկ), մի քանի տեսակ չղջիկներ՝ *Nyctalus noctula* (շեկիրիկնաչղջիկը), *Vespertilio ognevi* (Օգնեւիմաշկեղը), միջատակերներ (*Hemiechinus auritus*, *Mustela nivalis*): Անողնաշար կենդանատեսակներից տարածաշրջանում հանդիպում են՝ *Phytodrymadusa armeniaca* (ծղրիդներ), *Nocarodes armenus* (մորեխներ), *Amphicoma eichleri*, *Cantharis araxicola* (բզեզներ), *Zodarion petrobium* (սարդեր): Կարիճներից հանդիպում է միայն *Buttus caucasicus*-ը: Նախատեսվող գործունեության իրականացման տարածից դուրս բնական, տնտեսական գործունեության մեջին տեսիվ ներգրավվածություն չունեցող տարածքներում Կարմիր գրքում գրանցված կենդանիների տեսակներից կաթնասուններից կարող են հանդիպել *Rhinolophus Mehelyi* (Մեհելիիպայտաքիթ), (*Barbastella leucomelas*.) Ասիական լայնականջ չղջիկ, (*Miniopterus schreibersi*) Սովորական երկարաթեւ չղջիկ: Թռչուններից՝ (*Circaetus galicus galicus*) Եվրոպական օձակերը, (*Merops superciliosus persicus*) Պարսկական կանաչ մեղվակերը, (*Sylvia nisoria nisoria*) Եվրոպական ճուռական մանշահրիկը, (*Luscinia svecica occidentalis*), Իրանական կապտափողը, (*Remiz pendulinus menzbieri*) Իրանական սովորական ճոճհավը եւ այլն, սողուններից՝ (*Eumeces schneideri*) Երկարաթեւ սցնիկը, (*Mabuya aurata*) Ոսկեգույն մարույս, (*Elaphe hohonaekeri*) Անդրկովկասյան սահնօձ:

2.8 Թափոնների կառավարում

Երևանի տարածքում աղբահանության նպատակով բնակելի թաղամասերում տեղադրված են աղբահավաք տարողություններ և աղբարկղներ: Աղբահեռացումը կատարվում է կանոնավոր:

Շինարարական աշխատանքերի ընթացքում, առաջացող թափոնատեսակներն են՝ կենցաղային աղբը /ծածակագիրը՝ 9120040001004/՝ 21 տ, որը կհավաքվի աղբահավաք կոնտեյներներում և կտեղափոխվի մոտակա աղբավայր, և 380 խմ շինարարական աղբը /ծածակագիրը՝ 9120060101004/, այդ թվում տարածքում առկա արտադրական և օժանդակ շինությունների քանդումից առաջացող, ամբողջությամբ

տեղափոխվելու է տեղական ինքնակառավարման մարմինների կողմից հատկացված վայր՝ Էրեբունի վարչական շրջանի նուբարաշենի խճուղի 4 հասցեում գտնվող տարածք:

3 ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՎՐԱ ՀՆԱՐԱՎՈՐ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅՈՒՆԸ ԵՎ ՎՆԱՍԱԿԱՐ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅԱՆ ԲԱՑԱՌՄԱՆԸ, ՆՎԱԶԵՑՄԱՆՆ ՈՒ ՓՈԽՀԱՏՈՒՑՄԱՆՆ ՈՒՂԴՎԱԾ ԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐ

Բոլոր տիպի շինարարական աշխատանքները պետք է կատարել պահպանելով պետական նորմերը, կանոնները, ստանդարտները, ինչպես նաև նախագծի տեխնիկական պայմանները:

Շինարարական հրապարակը կազմակերպելիս ղեկավարվել Քաղաքաշինության, տեխնիկական և հրդեհային անվտանգության տեսչական մարմնի կողմից հաստատված դրույթներով, շինարարական հրապարակի հակահրդեհային անվտանգության պատասխանատվությունը կրում է անմիջապես շինարարության ղեկավարը կամ նրան փոխարինող անձը:

Երեկոյան ժամերին դադարեցնել աղմկոտ աշխատանքների կատարումը:

3.1 ՌԻՍԿԵՐԻ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ

Ներկայացվող գործունեության իրականացման ժամանակ շրջակա միջավայրի վրա ազդեցությունները հիմնականում կապված են՝

- փորման բեռնման աշխատանքների,
- հողային զանգվածների տեղափոխման,
- շինարարական տեխնիկայի շահագործման,
- ջրամեկուսացման համար օգտագործվող նյութերի օգտագործման,
- բետոնային աշխատանքների հետ:

Թվարկված աշխատանքների ազդեցությունը նվազեցնելու նպատակով նախատեսված են բնապահպանական միջոցառումներ, որոնք ներառված են բնապահպանական կառավարման պլանում:

Սույն հայտում բերված են հիմնական բնապահպանական միջոցառումները ըստ ազդեցության ուղղությունների:

3.2 ԱՐՏԱՆԵՏՈՒՄՆԵՐԻ ԱՂԲՅՈՒՐՆԵՐԸ

Ներկայացվող աշխատանքների կատարման ընթացքում հիմնական ռիսկերը կապված են արտանետումների հետ, որոնց ցանկը բերված է ստորև՝

- փոշու արտանետումներ գոյություն ունեցող շինությունների հիմքերի քանդման ընթացքում,
- փոշու արտանետումներ հիմքերի փորման ընթացքում
- վառելիքի արտանետումներ շինարարական տեխնիկայի շահագործման ժամանակ (CO, NOx):

3.3 ԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԻ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ

3.3.1 ՄԹՆՈԼՈՐՏԱՅԻՆ ՕԴ

Օդային ավազանը աղտոտումից պահպանելու համար նախատեսված են՝

- շինարարական աշխատանքների /փոշեգոյացնող աշխատանքներ/ ընթացքում անհրաժեշտ է իրականացնել ջրցան,
- պարբերաբար ստուգել շինարարական տեխնիկայի և փոխադրամիջոցների տեխնիկական վիճակը և իրականացնել կարգադրում:
- շինարարական նյութերի (հատկապես սորուն շինարարական նյութերի դեպքում, ինչպիսիք են ավազը, խիճը, հողը և այլն) տեղափոխումը պետք է իրականացվի փակ ծածկով մեքենաներով.
- սորուն նյութերի պահեստները ծածկել համապատասխան բարձրությամբ թաղանթով, ինչը կանխարգելում է փոշու տարածումը:

3.3.2 ՋՐԱՅԻՆ ՌԵՍՈՒՐՍՆԵՐ

Ջրային ռեսուրսների արդյունավետ օգտագործման նպատակով նախատեսվել են հետևյալ միջոցառումները.

- ջրցանի ծավալները հաշվարկվում են այնպես, որ չառաջանան մակերևութային հոսքեր և ջուրը բավականացնի միայն փոշենստեցման համար,
- անձրևների ժամանակ առաջացող շինարարական հոսքաջրերը կուղորդվեն պարզարան: Անձրևաջրերի նստեցման պարզարանը գտնվում է շինարարական հրապարակին կից, իրենից ներկայացնում է պլաստմասե 25խմ ծավալով տարողություն, որի ծավալը ընտրվել է հաշվի առնելով, որ շինարարական աշխատանքները միաժամանակ կիրականացվեն 500քմ մակերեսով տարածքի վրա: Պարզարանում տեղի է ունենում մեխանիկական նստեցում, պարզեցված ջուրը կօգտագործվի տարածքի ջրցանման համար, իսկ փոքր քանակներով նստվածքը կհեռացվի որպես շինադր:

3.3.3 ՀՈՂԱՅԻՆ ՌԵՍՈՒՐՍՆԵՐ

Հողային ռեսուրսների պահպանության համար նախատեսվում են.

- Շինարարական նյութերը կտեղադրվեն բետոնապատ մակերեսի վրա,
- Շինարարական գործընացներում ներգրավված տեխնիկայից նավթանյութերի արտահոսքի հավանականությունը նվազեցնելու նպատակով, անհրաժեշտ է, որ այդ տարածքներում ապահովվի սարքավորումների և մեքենաների պատշաճ տեխնիկական վիճակ, ինչպես նաև ներգրավվի ժամանակակից տեխնիկական միջոցներ:
- աշխատանքների ավարտից հետո կմաքրվեն բոլոր տարածքները և առաջացած թափոնները կտեղափոխվեն ինքնակառավարման մարմնի կողմից հատկացված աղբավայր,
- Կանաչապատումը իրականացվելու է համաձայն բարեկարգման, արդիականացման և կանաչապատման նախագծի, որը կներկայացվի Երևանի քաղաքապետարանի

բնապահպանության վարչության համաձայնեցմանը: Զրոյական նիշում կանաչապատ մակերեսը կազմում է 1106 քմ:

- Տարածքում նախատեսվում է տնկել Կատալպա – 4 հատ, Սյունաձև թույա - 10 հատ, Ոսկեգույն թույա – 8 հատ, Դրախտածառ – 4 հատ, Հուդայածառ – 2 հատ, Արծաթափայլ եղևնի - 3 հատ, Սոճի կովկասյան – 7 հատ, Ձիակասկ - 5 հատ, Միզամարգ– 1085 քմ:
- Ներքին ոռոգման ցանցը նախատեսվում է կաթիլային;
- Նախատեսվող կանաչապատման աշխատանքերի համար անհրաժեշտ կլինի բուսահողի լիցք մոտ 550 խմ, որի ձեռքբերումը, տեղափոխումը և օգտագործումը կիրականացվի գործող օրենսդրության պահանջներին համապատասխան՝ նախապես համաձայնեցվելով Երևանի քաղաքապետարանի հետ: Կանաչապատ տարածքների ոռոգումը իրականացվելու է հարևանությամբ անցնող ոռոգման ցանցից: Հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ շինարարության ժամկետը սահմանված է շինարարության տրամադրումից հետո 36 ամիս, նշված հարցը կհստակեցվի մոտ 3 տարի հետո:

3.3.4 ԱՐՏԱԿԱՐԳ ԻՐԱՎԻՃԱԿՆԵՐԻ ՊԱՏՐԱՍՏՎԱԾՈՒԹՅՈՒՆԸ

Շինարարական աշխատանքների ընթացքում հնարավոր արտակարգ իրավիճակներն են՝

- Հրդեհի առաջացումը
- Հեղուկ նյութերի արտահոսքը
- Աշխատողների վնասվածքները
- Շահագործվող տեխնիկայի հետ վթարները:

Արտակարգ իրավիճակներին արագ արձագանքելու համար նախատեսված են հետևյալ միջոցառումները՝

- Մինչ աշխատանքների սկիզբը ոլոր աշխատողները, այդ թվում նաև վարորդները, անցնում են հրահանգավորում ըստ աշխատանքի անվտանգության կանոնների: Հրահանգավորումը իրականացնում է աշխատանքների ղեկավարը:

- հակահրդեհային անվտանգության միջոցառումների ապահովման նպատակով տարածքում նախատեսվում է հրշեջ հիդրանտի տեղադրում):
- Մինչ աշխատանքների սկիզբը շինարարական հարթակը և տրանսպորտային միջոցները հագեցվում են հրդեհաշիջման առաջնային միջոցներով ու դեղարկիկով, իսկ աշխատողներն անցնում են դրանց ճիշտ օգտագործմանն, ինչպես նաև առաջին բուժօգնության ցուցաբերմանն ուղղված հրահանգավորում:
- Շինարարական աշխատանքների ժամանակ՝
  - ա) մշտապես իրականացնել շինարարական հրապարակի, բաց պահեստների հակահրդեհային միջտարածությունների ժամանակին մաքրում հրդեհավտանգ թափոններից և աղբից, քանի որ հակահրդեհային միջտարածությունները չեն կարող օգտագործվել նյութերի, սարքավորումների, տարաների պահեստավորման, ավտոտրանսպորտային տեխնիկայի կայանման համար,
  - բ) հրդեհաշիջման համար նախատեսված ջրադրյուրների ճանապարհները և անցումները պետք է միշտ ազատ լինեն, շինարարության ընթացքում ճանապարհների փակման դեպքում, ջրային աղբյուրներին մոտենալու կամ այդ հատվածով անցնելու նպատակով տեղադրել շրջանցման ուղղությունը ցույց տվող ցուցանակներ,
  - գ) շինարարական աշխատանքների տեղամասերում տեղադրել հրդեհաշիջման սկզբնական միջոցներ, փակցնել հակահրդեհային անվտանգության պաստառներ, հրդեհների մասին ուղեցույց-հիշեցումներ և այլն:
- Հեղուկ նյութերը տեղափոխվելու են շինարարական հարթակ օգտագործումից առաջ և պահվելու են հատուկ տակդիրների վրա՝ հնարավոր արտահոսքերը բացառելու համար:
- բոլոր աշխատողներին տրվելու են անհատական պաշտպանության միջոցներ: Հնարավոր վնասվածքների դեպքում տուժածին կցուցաբերեն առաջին բուժօգնության, ապա, անհրաժեշտության դեպքում, կտեղափոխվի քաղաքի մոտակա բժշկական հաստատությունը:
- Նախատեսվող բնակելի համալիրում առկա վտանգավոր օբյեկտները «Տեխնիկական անվտանգության ապահովման պետական կարգավորման մասին» ՀՀ օրենքով նախատեսված կարգով կներկայացվեն տեխնիկական անվտանգության փորձաքննությունների:

- Անվտանգության նկատառումներից ելնելով շինհրապարակում կտեղադրվեն կողմնակի անձանց մուտքը արգելող նշաններ, և շինհրապարակը կապահովվի լուսավորությամբ:
- իրականացվող շինարարական աշխատանքների ընթացքում ղեկավարվել Առողջապահության նախարարի 2012 թվականի սեպտեմբերի 19-ի թիվ 15-Ն հրամանով հաստատված սանիտարական կանոնների և նորմերի պահանջներով:

Ըստ նախնական գնահատման, ապահովելով նշված միջոցառումների պատշաճ մակարդակով իրականացումը, կարելի է արտակարգ իրավիճակների և առողջապահական ռիսկը հասցնել նվազագույնի, իսկ առաջացման դեպքում արագ և արդյունավետ հակազդել դրանց:

3.3.5 ԱՂՄՈՒԿԻ և ԹԻԹՌՈՒՄՆԵՐԻ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅՈՒՆ

Աղմուկի մակարդակը նվազեցնելու համար նախատեսվում է՝

- շինարարական աշխատանքները և տրանսպորտի տեղաշարժը կազմակերպել ցերեկային ժամերին,
- շինարարական աշխատանքներում ներգրավել ժամանակակից աղմուկի առաջացման ցածր ցուցանիշներ ունեցող տեխնիկական միջոցներ, ինչպես նաև դրանք շահագործել տեխնիկական նորմալ վիճակում:
- պարբերապ ստուգել և կարգադրել տեխնիկական միջոցների և ավտոտրանսպորտի շարժիչները,
- շինարարական տեխնիկական միջոցների ընտրության ժամանակ հատուկ ուշադրություն դարձնել դրանց աղմուկի մակարդակին:

4. ՄՇՏԱԴԻՏԱՐԿՈՒՄՆԵՐԻ ԻՐԱԿԱՆԱՑՄԱՆ ՊԼԱՆ

Բնակելի համալիրի շինարարական աշխատանքների իրականացման ընթացքում նախատեսվում է իրականացնել շրջակա միջավայրի վրա բացասական ազդեցության կանխարգելմանն/մեղմացմանն ուղղված հետևյալ մշտադիտարկումները.

1. Մթնոլորտային օդ կատարվող աղտոտող նյութերի (փոշի, CO, NOx) արտանետումների որակական և քանակական պարամետրերի պարբերական չափումներ, ամիսը մեկ հաճախականությամբ;
2. Փոշենստեցման նպատակով նախատեսվում է իրականացնել տարածքի ջրցանում տարվա շոգ և չոր եղանակներին, օրեկան 2-3 անգամ;
3. Օգտագործված մեքենայական յուղերով ու քսայուղերով հողերի հնարավոր աղտոտումից խուսափելու նպատակով հողերի աղտոտվածության մշտադիտարկումներ՝ երեք ամիսը մեկ հաճախականությամբ;
4. Աղմուկի և թրթռումների մշտադիտարկումներ՝ երեք ամիսը մեկ հաճախականությամբ:
5. Շինհրապարակի որակի, բանվորական հագուստի կուլտուրայի, անվտանգության կանոնների պահպանմանն ուղղված մշտադիտարկում՝ համաձայն ՀՀ կառավարության 2020թ. հուլիսի 2-ի նիստի N 87 արձանագրության պահանջների,
6. Կանաչապատման աշխատանքներ իրականացնող կազմակերպությունը պետք է հետևողական լինի տնկված ծառերի աճի և խնամքի համար:

Բնապահպանական միջոցառումների համար նախատեսվում է ամբողջ շինարարության ընթացքում հատկացնել 1960000 դրամ:

Մշտադիտարկում և բնապահպանական միջոցառումներ, շին. փուլ/ դրամ		
Տարածքի ջրցան փոշեգոյացումը կանխելու նպատակով	400000	400000
Մթնոլորտային օդ կատարվող աղտոտող նյութերի (փոշի, CO, NOx) արտանետումների չափումներ, ամիսը մեկ հաճախականությամբ;	36x35000	1260000
Աղմուկի և թրթռումների մշտադիտարկումներ՝ երեք ամիսը մեկ հաճախականությամբ:	12x25000	300000
Ամբողջ շինարարության համար		1960000

ԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ ՌԻՍԿԵՐԸ ՄԵՂՄԱՑՆՈՂ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐ

ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐ	ՊԱՐԱՄԵՏՐԵՐ	ՄԵՂՄԱՑՆՈՂ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԻ ՍՏՈՒԳԱԹԵՐԹԻԿ
Ընդհանուր դրույթներ	Նախագգուշացումներ և աշխատողների անվտանգություն	(a) Շինարարության և շրջակա միջավայրի անվտանգությունը վերահսկող մարմինները և համայնքը պետք է նախագգուշացված լինեն սպասվող գործընթացների վերաբերյալ (b) Շինարարության համար անհրաժեշտ բոլոր պահանջվող թույլտվությունները ձեռք են բերվել (c) Կապալառուն պաշտոնապես համաձայնել է, որ աշխատանքները կիրականացվեն ապահով և կարգապահ՝ նվազագույնի հասցնելով ազդեցությունը հարևան տնտեսությունների և շրջակա միջավայրի վրա: (d) Աշխատողների անհատական պաշտպանության միջոցները պետք է համապատասխանեն ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված չափանիշներին (մշտապես սաղավարտների կիրառում, անհրաժեշտության դեպքում դիմակներ և պաշտպանիչ ակնոցներ, պաշտպանիչ հագուստ և կոշիկներ) (e) Շինհրապարակում տեղադրվող համապատասխան տեղեկատվական վահանակները աշխատողներին կիրազեկեն հիմնական կանոնների և նորմերի վերաբերյալ:
Շինարարական և քանդման աշխատանքներ	Օդի որակ	(a) Շինաշխատանքների իրականացման ընթացքում հատուկ տարողություններ կկիրառվեն շինարարական աղբի հեռացման համար՝ Նշված տարողությունները պետք է պահպանվեն տարածքում և անընդհատ ցողվեն ջրով՝ թափոններից գոյացած փոշու քանակը նվազեցնելու նպատակով (b) Շրջակա տարածքները (մայթերը, ճանապարհները) պետք է զերծ պահվեն շինարարական աղբից՝ փոշին նվազագույնի հասցնելու նպատակով (c) Շինարարական տրանսպորտային միջոցների պարապուրդ շինհրապարակում չի թույլատրվի: (d) Շինարարության և քանդման ընթացքում համաձայն մթնոլորտային օդի պահպանության մասին օրենքի, փոշեգոյացումը կանխելու նպատակով շենքերը կծածկվեն անթափանց թաղանթով
	Աղմուկ	(a) Շինարարական աշխատանքներից գոյացած աղմուկը կսամանափակվի թույլատրված ժամերի միջակայքում (b) Շինարարական աշխատանքների ընթացքում շարժիչների, օդի կոմպրեսորների և էլեկտրականությամբ սնվող սարքերը պետք է ծածկվեն:

	<p>Թափոնների կառավարում</p>	<p>(a) Շինարարության արդյունքում գոյացող թափոնները պետք տարանջատվեն ընդհանուր աղբից և կենցաղային թափոններից դեռ շինհրապարակում և ըստ առաջացման տեղափոխվեն հատուկ հատկացված աղբավայր:</p> <p>(b) Շինարարական աղբը պետք է պատշաճ կերպով հավաքվի և հեռացվի արտոնագիր ունեցող աղբահավաքների կողմից</p> <p>(c) Թափոնների հեռացման վերաբերյալ գրառումներ պետք է կատարվեն որպես ապացույց, որ թափոնների կառավարումը կատարվում է պատշաճ կերպով, նախատեսվածին համաձայն</p>
<p>Կեղտաջրերի հեռացում</p>	<p>Ջրի որակ</p>	<p>(a) Շինարարության փուլում տեխնիկական ջուրը կբերվի պայմանագրային հիմունքներով ավտոցիստեմներով: Շինարարության փուլում աշխատողների կոմունալ կենցաղային պայմանները կապահովեն տեղադրելով բիոգուգարաններ, խմելու ջուրը կմատակարարվի տարաներով,;</p> <p>(b) Շինարարական տրանսպորտային միջոցները և սարքավորումները պետք է լվացվեն նախատեսված տարածքներում, որտեղից ջրի արտահոսք չի լինի:</p> <p>(c) Շինհրապարակից ելքի ժամանակ լվացվում են տեխնիկական միջոցների անվաղողերը: Պարզաբանում տեղի է ունենում մեխանիկական նստեցում, պարզեցված ջուրը կօգտագործվի տարածքի ջրցանման համար, իսկ փոքր քանակներով նստվածքը կհեռացվի որպես շինաղբ:</p>
<p>Հետիոտների և երթևեկության ապահովություն</p>	<p>Շինարարական աշխատանքների հետևանքով հետիոտներին կամ հանրային տրանսպորտին սպառնացող ուղղակի կամ անուղղակի վտանգներ</p>	<p>(a) Շինարարության ազգային նորմերի համաձայն կապալառուն պետք է ապահովի պատշաճ անվտանգություն և շինարարությանն առնչվող երթևեկության կարգավորում, ինչը ներառում է, բայց չի սահմանափակվում հետևյալով.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ պարզ տեսանելի ցուցանակներ, զգուշացնող նշաններ շինհրապարակում հանրությանը պոտենցյալ վտանգների մասին նախազգուշացնելու համար, պետք է առկա լինեն պատնեշներ և շրջանցող ուղիներ ▪ Անձնակազմի կրթման համակարգ և երթևեկության կառավարման համակարգ, հատկապես՝ շինհրապարակ մուտք գործելու և հարակից տարածքում ծանր տրանսպորտի համար: Հետիոտների համար անվտանգ անցումներ երթևեկության զոնայում: ▪ Համապատասխանեցնել աշխատանքային ժամերը երթևեկության ակտիվության հետ, խուսափել ակտիվ երթևեկությունից՝ մարդկանց ակտիվ տեղաշարժի ժամերին: ▪ Երթևեկության ակտիվ կառավարում շինհրապարակում փորձված և երևացող անձնակազմի կողմից, եթե վերջինս անհրաժեշտ է մարդկանց ապահով և հարմար անցուղարձի համար. ▪ Պետք է ապահովվի ապահով և շարունակական մոտեցում դեպի գործող գրասենյակային շինությունները, խանութները և բնակելի շինությունները շինարարական աշխատանքների ընթացքում:

<p>Արտակարգ իրավիճակների կառավարում</p>	<p>Շինարարական աշխատանքների հետևանքով արտակարգ իրավիճակների կառավարում</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Անհրաժեշտ է նշանակել արտակարգ իրավիճակների համար պատասխանատու անձ, ով մշտապես ներկա կգտնվի շին. հրապարակում; - Շինարարական բոլոր տեղամասերում անհրաժեշտ է ապահովել արտակարգ պատահարների դեպքում կոնտակտային տվյալները, պատասխանատու անձանց և անվտանգության պատասխանատուի անուն(ները), հեռախոսահամարները պարունակող պաստառների առկայությունը; - Շինարարական աշխատանքների տեղամասերում տեղադրել հրդեհաշիջման սկզբնական միջոցներ, հրշեջ հիդրանտներ, փակցնել հակահրդեհային անվտանգության պաստառներ, հրդեհների մասին ուղեցույց-հիշեցումներ և այլն: - Մշտապես իրականացնել շինարարական հրապարակի, բաց պահեստների հակահրդեհային միջտարածությունների ժամանակին մաքրում հրդեհավտանգ թափոններից և աղբից, քանի որ հակահրդեհային միջտարածությունները չեն կարող օգտագործվել նյութերի, սարքավորումների, տարաների պահեստավորման, ավտոտրանսպորտային տեխնիկայի կայանման համար: - Հրդեհաշիջման համար նախատեսված ջրաղբյուրների ճանապարհները և անցումները պետք է միշտ ազատ լինեն, շինարարության ընթացքում ճանապարհների փակման դեպքում՝ ջրային աղբյուրներին մոտենալու կամ այդ հատվածով անցնելու նպատակով տեղադրել շրջանցման ուղղությունը ցույց տվող ցուցանակներ - Անբարենպաստ օդերևութաբանական պայմանների (քամու արագություն, անհողմություն, մառախուղ) դեպքում աշխատանքներն իրականացնել պահպանելով անվտանգության բոլոր կանոնները կամ շին. աշխատանքները դադարեցնել մինչ օդերևութաբանական պայմանները կլինեն բարենպաստ աշխատանքները վերսկսելու համար:
---	--	---

ՄՈՆԻԹՈՐԻՆԳԻ /ՄՇՏԱԴԻՏԱՐԿՄԱՆ/ ՊԼԱՆ

Գործողություն	Նվազեցնող միջոցառումներ	Որտեղ իրականացնել	Ինչպես իրականացնել	Ժամանակամիջոց	Կատարող
Շինանյութերի մատակարարում	Շինանյութերի գնում արտոնագրված մատակարարներից	Մատակակարի հիմնարկում կամ պահեստում	Փաստաթղթերի ստուգում	Մատակարարման պայմանագրերը կնքելու ընթացքում	Կապալառու
Շինանյութերի և թափոնների տեղափոխում Շինարարական տեխնիկայի տեղաշարժ	<ul style="list-style-type: none"> - Մեքենաների և տեխնիկայի համապատասխան տեխնիկական վիճակի ապահովում - Բեռնատարերի բեռնվածության սահմանափակում - հերթականության ապահովմամբ - Տեղափոխումների ժամանակացույցի և երթուղիների պահպանում 	<ul style="list-style-type: none"> - Շինհրապարակ - Շինանյութերի և աղբի տեղափոխման երթուղիներ 	Շինհրապարակ տանող ճանապարհների ստուգում	Աշխատանքային ժամերին և դրանցից դուրս անսպասելի ստուգումների իրականացում	Կապալառու
Շինարարական տեխնիկայի շահագործում տեղամասում	<ul style="list-style-type: none"> - Մեքենաների և տեխնիկայի լվացումը պետք է կատարվի շինհրապարակից դուրս , համայնքում գործող մասնագիտացված կետերում - Տեխնիկական միջոցների վառելիքի լիցքավորումը և յուղումը պետք է իրականացվի շինհրապարակից դուրս լցակայաններում կամ սպասարկման կետերում 	Շինհրապարակ	Գործընթացների գործունեության ստուգում	Մեխանիզմների շահագործման ընթացքում	Կապալառու
Հողային աշխատանքներ	- Հանված հողերը հեռացվում են համայնքի կողմից հատկացված վայր	Շինհրապարակ	Գործընթացների ստուգում	Հողային աշխատանքների ընթացքում	Կապալառու

Իներտ շինանյութերի գնում	- Շինանյութերի գնում վստահելի մատակարարներից	Իներտ նյութերի պահեստ	Փաստաթղթերի ստուգում Գործընթացների ստուգում	Մատակարարման ընթացքում	Կապալառու, մատակարար
Կենցաղային աղբի առաջացում	- Աղբամանների տեղադրում շինարարական հրապարակում - համայնքի թույլտվություն աղբի մշտական տեղակայման վերաբերյալ	Շինհրապարակ	Արտաքին գնում	Շինարարության ողջ ընթացքում	Կապալառու, քաղաքապետարանի վերահսկողություն
Աշխատանքի անվտանգություն	- Անձնակազմի ապահովում արտահագուստով և անձնական պաշտպանիչ միջոցներով - Շինարարության կանոնների և անձնական պաշտպանության նորմերի խստիվ պահպանություն	Շինհրապարակ	Ստուգման գործընթացներ	Աշխատանքների ողջ ընթացքում	Կապալառու, պատվիրատու
Կանաչապատում	Տեղանքին բնորոշ ծառաթփային բուսականության տնկում	Սեփական տարածք	Արտաքին գնում	մշտական	Կապալառու

ՕԳՏԱԳՈՐԾՎԱԾ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ

1. СНиП 2.04.02-84. Водоснабжение. Наружные сети и сооружения.
2. Сборник методик по расчету выбросов в атмосферу загрязняющих веществ различными производствами, Госкомгидромет, Ленинград, 1986.
3. Инструкция о порядке рассмотрения, согласования и экспертизы воздухоохраных мероприятий и о выдаче разрешений на выброс загрязняющих веществ в атмосферу по проектным решениям, ОНД-84-Н.

ՀԱՎԵԼՎԱԾՆԵՐ